

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o ochronie przyrody i niektórych innych ustaw¹

Art. 1. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688 i 1890) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5:

a) pkt 26a i 26b otrzymują brzmienie:

„26a) drzewo - wieloletnią roślinę posiadającą część podziemną (korzenie) oraz część nadziemną (pień albo kilka pni oraz koronę) w jakimkolwiek okresie podczas rozwoju rośliny;

26b) krzew - wieloletnią roślinę posiadającą część podziemną (korzenie) oraz część nadziemną rozgałęziającą się na wiele równorzędnych zdrewniałych pędów, nietworzącą pnia ani korony, niebędącą pnączem;”;

b) po pkt 26e dodaje się pkt 26f w brzmieniu:

„26f) strefa ochrony korzeni drzewa - obszar wokół drzewa, o promieniu równym trzykrotności obwodu pnia tego drzewa mierzonego na wysokości 130 cm; obszar ten mierzony jest od powierzchni pnia tego drzewa na wysokości 130 cm, a w przypadku, gdy:

a) ze względu na budowę drzewa nie ma możliwości pomiaru obwodu jego pnia na wysokości 130 cm, za obwód pnia przyjmuje się obwód mierzony bezpośrednio poniżej korony tego drzewa; w tym przypadku obszar stanowiący strefę ochrony korzeni drzewa mierzony jest od powierzchni pnia na wysokości pomiaru;

b) na wysokości pomiaru (odpowiednio na wysokości 130 cm albo bezpośrednio poniżej korony) drzewo posiada kilka pni, za obwód pnia drzewa przyjmuje się sumę obwodu pnia o największym obwodzie oraz połowy obwodów pozostałych pni; w tym przypadku obszar stanowiący strefę ochrony korzeni drzewa mierzony jest od powierzchni pnia o największym obwodzie, na wysokości pomiaru.”;

¹ Niniejszą ustawą zmienia się: ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, ustawę z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowiska

2) w art. 83 otrzymuje brzmienie:

„1. Usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości lub jej części może nastąpić po uzyskaniu zezwolenia.

2. Wprowadza się następującą hierarchię rozstrzygnięć w odniesieniu do drzew lub krzewów objętych wnioskiem o wydanie zezwolenia:

1) weryfikacja celu przemawiającego za usunięciem drzewa lub krzewu oraz przesłanek wydania zezwolenia, o których mowa w ust. 3 i 4;

2) w przypadku, gdy wydanie zezwolenia zostanie uznane za uzasadnione zgodnie z pkt 1 – wydanie zezwolenia uzależniającego usunięcie drzewa lub krzewu od nasadzeń zastępczych, o ile spełnione są przesłanki, o których mowa w art. 83c ust. 4 lub od ich przesadzenia, o ile spełnione są przesłanki, o których mowa w art. 83c ust. 5;

3) w przypadku, gdy przesłanki dotyczące nasadzeń zastępczych lub przesadzeń nie są spełnione – nałożenie opłat zgodnie z art. 84, o ile mają one zastosowanie.

3. Zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu może być wydane w sytuacji, gdy usunięcie drzewa lub krzewu jest niezbędne ze względu na:

1) konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ludzi lub mienia lub funkcjonowania urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego, w przypadku gdy drzewo lub krzew stwarza wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia w dającej się przewidzieć przyszłości;

2) konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub kolejowego lub bezpieczeństwa żeglugi, w przypadku gdy drzewo lub krzew stwarza wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia w dającej się przewidzieć przyszłości;

3) realizację działania, za którym przemawiają wymogi nadrzędnego interesu publicznego;

4) realizację inwestycji budowlanej lub innego przedsięwzięcia;

5) realizację obowiązku wynikającego z przepisów szczególnych;

6) inny szczególnie ważny interes strony

- po rozważeniu interesu publicznego, przemawiającego za odmową wydania zezwolenia w konkretnym przypadku oraz po upewnieniu się, że cel przemawiający za usunięciem drzewa lub krzewu nie może być zrealizowany w sposób pozwalający na zachowanie drzewa lub krzewu.

4. Wydając zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu organ właściwy do jego wydania kieruje się potrzebą zachowania w jak największym stopniu istniejących drzew i krzewów.

5. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1 wydaje się na wniosek:

1) posiadacza nieruchomości - za zgodą właściciela tej nieruchomości;

2) właściciela urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 i 2320 oraz z 2021 r. poz.1509 i 2459), zwanej dalej "Kodeksem cywilnym" - jeżeli drzewo lub krzew zagrażają funkcjonowaniu tych urządzeń.

6. Zgoda właściciela nieruchomości, o której mowa w ust. 5 pkt 1, nie jest wymagana w przypadku wniosku złożonego przez:

1) spółdzielnię mieszkaniową;

2) wspólnotę mieszkaniową, w której właściciele lokali powierzyli zarząd nieruchomością wspólną zarządowi, zgodnie z ustawą z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz. U. z 2021 r. poz. 1048);

3) zarządcę nieruchomości będącej własnością Skarbu Państwa.

7. Zgoda właściciela nieruchomości, o której mowa w ust. 5 pkt 1, nie jest wymagana także w przypadku wniosku złożonego przez użytkownika wieczystego lub posiadacza nieruchomości o nieuregulowanym stanie prawnym, niebędących podmiotem, o którym mowa w ust. 6.

8. Spółdzielnia mieszkaniowa informuje, w sposób zwyczajowo przyjęty, członków spółdzielni, właścicieli budynków lub lokali niebędących członkami spółdzielni oraz osoby niebędące członkami spółdzielni, którym przysługują spółdzielcze własnościowe prawa do lokali, a zarząd wspólnoty mieszkaniowej - członków wspólnoty, o zamiarze złożenia wniosku o wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu, wyznaczając co najmniej 30-dniowy termin na zgłaszanie przez nich uwag. Wniosek może być złożony nie później niż w terminie 12 miesięcy od upływu terminu na zgłaszanie uwag.

9. Spółdzielnia mieszkaniowa lub zarząd wspólnoty mieszkaniowej weryfikuje potrzebę złożenia wniosku o wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu oraz zakres tego wniosku w świetle złożonych uwag."

3) w art. 83a:

a) ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Zezwolenie na usunięcie drzewa w pasie drogowym drogi publicznej wydaje się po uzgodnieniu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Organy, o których mowa w ust. 2a i 3 przedstawiają swoje uzgodnienia w terminie 30 dni, a w przypadku przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego – 90 dni, od dnia otrzymania projektu zezwolenia.”;

c) po ust. 7 dodaje się ust. 8-13 w brzmieniu:

„8. Organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzewa zapewnia możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z zastrzeżeniem ust. 9 - 11, w przypadku, gdy wniosek o to zezwolenie obejmuje:

1) co najmniej jedno drzewo posiadające pień o obwodzie osiągającym wartość określoną w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 40 ust. 3 lub

2) drzewa, których obwody pni mierzone na wysokości 130 cm, a gdy ze względu na budowę drzewa nie jest możliwe dokonanie pomiaru na wysokości 130 cm - mierzone bezpośrednio poniżej korony osiągają łącznie 200 cm; w przypadku, gdy na wysokości pomiaru (odpowiednio na wysokości 130 cm albo bezpośrednio poniżej korony) drzewo posiada kilka pni, za obwód pnia drzewa przyjmuje się sumę obwodu pnia o największym obwodzie oraz połowy obwodów pozostałych pni.

9. Przed wydaniem zezwolenia, o którym mowa w ust. 8 organ właściwy do jego wydania, bez zbędnej zwłoki, podaje do publicznej wiadomości informacje o:

1) wszczęciu postępowania;

2) przedmiocie zezwolenia, które ma być wydane w sprawie;

3) organie właściwym do wydania zezwolenia oraz organach właściwych do dokonania uzgodnień;

4) możliwościach zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy oraz o miejscu, w którym jest ona wyłożona do wglądu;

5) możliwości składania uwag i wniosków;

6) sposobie i miejscu składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie 30-dniowy termin ich składania;

7) organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków;

8) terminie i miejscu rozprawy administracyjnej otwartej dla społeczeństwa, o której mowa w art. 36 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, jeżeli ma być ona przeprowadzona.

10. Do niezbędnej dokumentacji sprawy, o której mowa w ust. 9 pkt 4, należą:

1) wniosek o wydanie zezwolenia wraz ze złożonymi załącznikami;

2) wymagane przez przepisy stanowiska innych organów, które są dostępne w terminie składania uwag i wniosków;

3) ekspertyzy, opinie i inne materiały dowodowe stanowiące część akt postępowania, które są dostępne w terminie składania uwag i wniosków.

11. Po otrzymaniu wniosku o zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu, organ właściwy do wydania tego zezwolenia niezwłocznie zawiadamia o tym fakcie organizacje ekologiczne, o których mowa w ust. 12, na podany przez daną organizację adres mailowy. Obowiązek ten dotyczy zarówno wniosków spełniających kryteria, o których mowa w ust. 8, jak i innych wniosków o zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu.

12. Organizacja ekologiczna zainteresowana postępowaniami w sprawie zezwoleń na usunięcie drzewa lub krzewu w danym roku może złożyć do organu właściwego do wydawania takich zezwoleń wniosek o zawiadomienie jej, za pomocą poczty elektronicznej, o wszczynanych przez organ postępowaniach, w ramach których nie jest przeprowadzana procedura udziału społeczeństwa.

13. Wniosek, o którym mowa w ust. 12 zawiera nazwę i adres organizacji, a także adres mailowy, na który mają być przesyłane zawiadomienia. Wniosek o przesyłanie zawiadomień w danym roku należy złożyć do dnia 30 listopada roku poprzedzającego.”;

4) w art. 83b:

a) w ust. 1:

- pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) zgodę właściciela nieruchomości, jeżeli jest wymagana;”

- pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) obwód pnia drzewa mierzony na wysokości 130 cm, a w przypadku gdy:

a) ze względu na budowę drzewa nie ma możliwości pomiaru obwodu jego pnia na wysokości 130 cm, pomiaru dokonuje się bezpośrednio poniżej korony drzewa,

b) na wysokości pomiaru (odpowiednio na wysokości 130 cm albo bezpośrednio poniżej korony) drzewo posiada kilka pni, dokonuje się pomiaru każdego z pni;”

- pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) miejsce, cel, termin zamierzonego usunięcia drzewa lub krzewu, oraz wskazanie czy usunięcie wynika z celu związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej;”

- po pkt 7 dodaje się pkt 7a w brzmieniu:

„7a) uzasadnienie, że cel przemawiający za usunięciem drzewa lub krzewu nie może być zrealizowany w sposób pozwalający na zachowanie drzewa lub krzewu;”

- pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) projekt planu:

a) nasadzeń zastępczych rozumianych jako:

- posadzenie drzew w takiej liczbie i o takim obwodzie, aby suma obwodów pni drzew nasadzanych, mierzonych na wysokości 100 cm, odpowiadała sumie obwodów drzew usuwanych, za które planowane są nasadzenia zastępcze, mierzonych na wysokości 130 cm, a gdy ze względu na budowę drzewa nie jest możliwe dokonanie pomiaru na wysokości 130 cm - mierzonych bezpośrednio poniżej korony, natomiast w przypadku, gdy drzewo na wysokości pomiaru (odpowiednio na wysokości 130 cm albo bezpośrednio poniżej korony) posiada kilka pni, za obwód pnia drzewa przyjmuje się sumę obwodów wszystkich pni lub
- posadzenie krzewów o powierzchni nie mniejszej niż powierzchnia usuwanych krzewów lub

b) przesadzenia drzewa lub krzewu

- jeżeli są planowane, wykonany w formie rysunku, mapy lub projektu zagospodarowania działki lub terenu, oraz informację o liczbie, gatunku lub odmianie drzew lub krzewów oraz miejscu i planowanym terminie ich wykonania;”

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a – 1c w brzmieniu:

1a. Wraz z wnioskiem o wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu, odpowiednio spółdzielnia mieszkaniowa lub zarząd wspólnoty mieszkaniowej przedkłada:

- 1) informację o sposobach i terminach poinformowania o zamiarze złożenia wniosku o wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu zgodnie z art. 83 ust. 8,
- 2) uwagi zgłoszone w trybie, o którym mowa w art. 83 ust. 8.

1b. W przypadku postępowań dotyczących zezwoleń, w ramach których wymagane jest zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa, organ prowadzący postępowanie rozpatruje te uwagi wraz z wnioskami i uwagami złożonymi w ramach procedury udziału społeczeństwa.

1c. W przypadku postępowań dotyczących zezwoleń, w ramach których zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa nie jest wymagane, organ prowadzący postępowanie rozpatruje uwagi zgłoszone w trybie, o którym mowa w art. 83 ust. 8 przed wydaniem decyzji w sprawie zezwolenia.

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.”

5) w art. 83c:

a) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu weryfikuje cel przemawiający za usunięciem drzewa lub krzewu oraz przesłanki wydania zezwolenia, o których mowa w art. 83 ust. 3 i 4.”

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Organ, wydając zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu uzależnione od przesadzenia tego drzewa lub krzewu, bierze pod uwagę w szczególności dostępność miejsc do przesadzenia oraz następujące cechy przesadzanego drzewa lub krzewu:

- 1) rozmiar, w tym objętość bryły korzeniowej i wysokość;
- 2) wiek;
- 3) kondycję zbadaną w okresie wegetacyjnym;
- 4) długość okresu przygotowania go do przesadzenia;
- 5) możliwość techniczną przygotowania do przesadzenia oraz transportu przesadzanego drzewa lub krzewu.”

6) w art. 83d:

a) w ust. 1:

- po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) cel przemawiający za usunięciem drzew lub krzewu;”

- pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) obwód pnia drzewa mierzony na wysokości 130 cm, a w przypadku gdy:

a) ze względu na budowę drzewa nie ma możliwości pomiaru obwodu jego pnia na wysokości 130 cm, zezwolenie określa obwód pnia bezpośrednio poniżej korony drzewa,

b) na wysokości pomiaru (odpowiednio na wysokości 130 cm albo bezpośrednio poniżej korony) drzewo posiada kilka pni, zezwolenie określa obwód każdego z tych pni;”

b) w ust. 2 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3) w przypadku drzew - minimalny obwód pni na wysokości 100 cm nie mniejszy niż 12 cm, a w przypadku krzewów - minimalną wysokość i liczbę pędów;

4) w przypadku drzew - gatunek lub odmianę oraz pokrój ich koron (naturalny albo sztucznie ukształtowany), a w przypadku krzewów - gatunek lub odmianę;”

c) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Liczbę drzew, o której mowa w ust. 2 pkt 2 oraz obwód pni drzew, o którym mowa w ust. 2 pkt 3 określa się w taki sposób, aby suma obwodów pni drzew nasadzanych, mierzonych na wysokości 100 cm, odpowiadała sumie obwodów drzew usuwanych mierzonych na wysokości 130 cm, a gdy ze względu na budowę drzewa nie jest możliwe dokonanie pomiaru na wysokości 130 cm - mierzonych bezpośrednio poniżej korony, natomiast w przypadku, gdy drzewo na wysokości pomiaru (odpowiednio na wysokości 130 cm albo bezpośrednio poniżej korony) posiada kilka pni, za obwód pnia drzewa przyjmuje się sumę obwodów wszystkich pni.”

d) w ust. 3 po punkcie 2 dodaje się pkt 2a i 2b w brzmieniu:

„2a) długość okresu przygotowania do przesadzenia drzewa lub krzewu, przy czym w przypadku drzewa okres ten nie może być krótszy niż dwa lata,

2b) technikę przygotowania drzewa lub krzewu do przesadzenia, przy czym:

a) w przypadku wskazania w zezwoleniu techniki ekranowania określa się minimalny promień ekranowania, który w przypadku drzew jest nie mniejszy niż strefa ochrony korzeni drzewa;

b) w przypadku wskazania w zezwoleniu techniki innej niż ekranowanie nakłada się jednocześnie zakaz przycinania korzeni drzewa lub krzewu;”

e) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Nasadzenia zastępcze lub przesadzenia mogą dotyczyć wszystkich usuwanych drzew lub krzewów albo ich części.”

f) po ust. 4 dodaje się ust. 4a i 4b w brzmieniu:

„4a. Po upływie terminu wykonania nasadzeń zastępczych lub przesadzenia drzewa lub krzewu organ, który wydał zezwolenie przeprowadza kontrolę nasadzonych lub przesadzonych drzew lub krzewów pod kątem zgodności wykonanych prac z wydanym zezwoleniem. Kontrolę przeprowadza się w terminie maksymalnie 3 miesiące od dnia upływu terminu wykonania nasadzeń zastępczych lub przesadzenia drzewa lub krzewu.

4b. Organ, który wydał zezwolenie uzależnione od uzależnione nasadzeń zastępczych lub przesadzenia tego drzewa lub krzewu, corocznie dokonuje kontroli stanu, w tym żywotności nasadzonych lub przesadzonych drzew lub krzewów. Kontrola przeprowadzana jest w okresie wegetacyjnym przez okres:

- 1) 10 lat w przypadku nasadzeń następczych,
- 2) 5 lat w przypadku przesadzenia drzewa lub krzewu.”

g) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jeżeli przyczyną usunięcia drzewa lub krzewu jest realizacja inwestycji wymagającej uzyskania pozwolenia na rozbiórkę lub pozwolenia na budowę, zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu może zostać wykonane pod warunkiem uzyskania pozwolenia na rozbiórkę lub pozwolenia na budowę, które kolidują z drzewami lub krzewami, będącymi przedmiotem zezwolenia.”

h) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. Jeżeli przyczyną usunięcia drzewa lub krzewu jest realizacja przedsięwzięcia, dla którego wydano decyzję o środowiskowych uwarunkowanych, postanowienie uzgadniające w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko albo postanowienie w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia w zakresie oddziaływania na obszar Natura 2000 wydawane przez właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska, i w takiej decyzji lub w postanowieniu nałożono obowiązek wykonania kompensacji przyrodniczej w rozumieniu art. 3 pkt 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, której zakres i warunki wykonania pokrywają się z nasadzeniami zastępczymi lub przesadzeniem drzew lub krzewów, określonymi w zezwoleniu na usunięcie drzewa lub krzewu, nasadzenia lub przesadzenie wykonane zgodnie z zezwoleniem stanowią jednocześnie kompensację przyrodniczą określoną w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub w postanowieniu uzgadniającym.”

7) w art. 83f:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przepisów art. 83 ust. 1 nie stosuje się do:

- 1) krzewu albo krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 5 m²;
- 2) drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:
 - a) 35 cm - w przypadku topoli, wierzb, kasztanowca zwyczajnego, klonu jesionolistnego, klonu srebrzystego, robinii akacjowej oraz płatanu klonolistnego,
 - b) 25 cm - w przypadku pozostałych gatunków drzew;
- 3) drzew lub krzewów, które rosną na nieruchomościach stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- 4) drzew lub krzewów na plantacjach lub w lasach w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach;
- 5) drzew lub krzewów owocowych, z wyłączeniem rosnących na terenie nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków, na terenach zieleni lub w pasie drogowym drogi publicznej;
- 6) drzew lub krzewów usuwanych w związku z funkcjonowaniem ogrodów botanicznych;
- 7) drzew lub krzewów usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu z obszarów położonych między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, z wału przeciwpowodziowego i terenu w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału;
- 8) drzew lub krzewów, które utrudniają widoczność sygnalizatorów i pociągów, a także utrudniają eksploatację urządzeń kolejowych albo powodują tworzenie na torowiskach zasp śnieżnych, znajdujących się w odległości nie większej niż określona w przepisach wydanych na podstawie art. 54 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu;
- 9) drzew lub krzewów stanowiących przeszkody lotnicze, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu;
- 10) drzew lub krzewów usuwanych z obszaru parku narodowego lub rezerwatu przyrody nieobjętego ochroną krajobrazową;
- 11) drzew lub krzewów usuwanych w ramach zadań wynikających z planu ochrony lub zadań ochronnych parku narodowego lub rezerwatu przyrody, planu ochrony parku krajobrazowego, albo planu zadań ochronnych lub planu ochrony dla obszaru Natura 2000;
- 12) prowadzenia akcji ratowniczej przez jednostki ochrony przeciwpożarowej lub inne właściwe służby ustawowo powołane do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia życia lub zdrowia;
- 13) drzew lub krzewów stanowiących złomy lub wywroty usuwanych przez:
 - a) jednostki ochrony przeciwpożarowej, jednostki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,

właściciele urzędzeń, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego, zarządców dróg, zarządców infrastruktury kolejowej, gminne lub powiatowe jednostki oczyszczania lub inne podmioty działające w tym zakresie na zlecenie gminy lub powiatu,

b) inne podmioty lub osoby, po przeprowadzeniu oględzin przez organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu, potwierdzających, że drzewa lub krzewy stanowią złom lub wywrot;

14) drzew lub krzewów należących do IGO stwarzających zagrożenie dla Unii lub do IGO stwarzających zagrożenie dla Polski.”

b) ust. 4 - 6 otrzymują brzmienie:

„4. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3a, właściciel nieruchomości jest obowiązany dokonać zgłoszenia do organu, o którym mowa w art. 83a ust. 1, zamiaru usunięcia drzewa, jeżeli obwód pnia drzewa mierzonego na wysokości 5 cm przekracza:

- 1) 35 cm - w przypadku topoli, wierzb, kasztanowca zwyczajnego, klonu jesionolistnego, klonu srebrzystego, robinii akacjowej oraz płatanu klonolistnego,
- 2) 25 cm - w przypadku pozostałych gatunków drzew.

5. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 4, zawiera:

- 1) imię i nazwisko oraz adres wnioskodawcy,
- 2) dokument poświadczający prawo własności wnioskodawcy do nieruchomości,
- 3) zgodę pozostałych współwłaścicieli nieruchomości, jeśli nieruchomość jest przedmiotem współwłasności,
- 4) oznaczenie nieruchomości, z której drzewo ma być usunięte,
- 5) rysunek albo mapę określającą usytuowanie drzewa na nieruchomości,
- 6) cel usunięcia drzewa, w tym wykazanie, że cel ten nie jest związany z prowadzeniem działalności gospodarczej.

6. Organ, o którym mowa w art. 83a ust. 1, w terminie 30 dni od dnia doręczenia zgłoszenia dokonuje oględzin w celu ustalenia, odpowiednio:

- 1) nazwy gatunku drzewa;
- 2) obwodu pnia ustalonego na wysokości 5 cm;
- 3) obwodu pnia ustalonego na wysokości 130 cm, a w przypadku gdy:
 - a) ze względu na budowę drzewa nie ma możliwości pomiaru obwodu jego pnia na wysokości 130 cm - obwód pnia mierzony bezpośrednio poniżej korony drzewa;
 - b) na wysokości pomiaru (odpowiednio na wysokości 130 cm albo bezpośrednio poniżej

korony) drzewo posiada kilka pni - obwód każdego z tych pni;

- 4) prawdziwości wskazanego w zgłoszeniu celu usunięcia drzewa;
- 5) występowania w obrębie drzewa gatunków chronionych.”

c) ust. 14 - 17 otrzymują brzmienie:

„14. Organ, o którym mowa w art. 83a ust. 1, może wnieść sprzeciw w przypadku:

1) lokalizacji drzewa:

- a) na nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków,
- b) na terenie przeznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na zieleń lub chronionym innymi zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- c) na terenach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9.

2) spełnienia przez drzewo kryteriów, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 40 ust. 3, innych niż minimalny obwód pnia, o którym mowa w ust. 15 pkt 5.

15. Organ, o którym mowa w art. 83a ust. 1, wnosi sprzeciw:

- 1) jeżeli zgłoszenie dotyczy usunięcia drzewa objętego obowiązkiem uzyskania zezwolenia na usunięcie;
- 2) w przypadku niezuzupełnienia zgłoszenia w trybie określonym w ust. 9;
- 3) w przypadku stwierdzenia, że drzewo objęte zgłoszeniem usytuowane jest poza granicami nieruchomości będącej własnością składającego zgłoszenie;
- 4) w przypadku stwierdzenia występowania w obrębie drzewa objętego zgłoszeniem gatunków chronionych;
- 5) w przypadku osiągnięcia przez drzewo minimalnego obwodu pnia, stanowiącego kryterium uznania drzewa za pomnik przyrody zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 40 ust. 3;
- 6) w przypadku, gdy obwody pni drzew objętych obecnym zgłoszeniem oraz zgłoszeniami dotyczącymi drzew rosnących na tej samej nieruchomości dokonanymi w okresie poprzednich 3 lat przed dniem złożenia obecnego zgłoszenia, osiągają łącznie 800 cm, o ile od poprzednich zgłoszeń organ nie wniósł sprzeciwu, a usunięcia drzew dokonano; sumowania obwodów drzew dokonuje się niezależnie od tego czy zgłoszenie zostało złożone przez tego samego czy innego właściciela nieruchomości; pomiaru obwodów pni tych drzew dokonuje się na wysokości 130 cm, a w przypadku gdy ze względu na budowę drzewa nie ma możliwości pomiaru obwodu jego pnia na wysokości

130 cm, pomiaru dokonuje się bezpośrednio poniżej korony drzewa, natomiast, gdy na wysokości pomiaru (odpowiednio na wysokości 130 cm albo bezpośrednio poniżej korony) drzewo posiada kilka pni za obwód drzewa przyjmuje się sumę obwodów wszystkich pni.

16. Wydanie ostatecznej decyzji administracyjnej, o której mowa w ust. 8, stanowi podstawę wystąpienia z wnioskiem o wydanie zezwolenia, o którym mowa w art. 83 ust. 1.

17. Organ, o którym mowa w art. 83a ust. 1, uwzględniając dane ustalone na podstawie oględzin, nakłada na właściciela nieruchomości, który dokonał zgłoszenia, w drodze decyzji administracyjnej, obowiązek uiszczenia opłaty za usunięcie drzewa, jeżeli w terminie 5 lat od dnia dokonania oględzin:

- 1) wystąpiono o wydanie decyzji o pozwolenie na budowę na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, a budowa ta ma związek z prowadzeniem działalności gospodarczej i będzie realizowana na części nieruchomości, na której rosło usunięte drzewo lub
- 2) część nieruchomości, na której rosło usunięte drzewo jest faktycznie wykorzystywana na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.”

8) w art. 84 ust. 3 - 7 otrzymują brzmienie:

„3. W przypadku naliczenia opłaty za usunięcie drzewa lub krzewu oraz uzależnienia wydania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu od:

1) przesadzenia tego drzewa lub krzewu, organ właściwy do wydania zezwolenia odracza termin uiszczenia 75% opłaty za jego usunięcie na okres 5 lat od dnia upływu terminu wskazanego w zezwoleniu na jego przesadzenie,

2) wykonania nasadzeń zastępczych, organ właściwy do wydania zezwolenia odracza termin uiszczenia 75% opłaty za jego usunięcie na okres 10 lat od dnia upływu terminu wskazanego w zezwoleniu na wykonanie nasadzeń zastępczych.

4. Jeżeli przesadzone albo posadzone drzewa lub krzewy zachowały żywotność po upływie okresów, o których mowa w ust. 3, lub nie zachowały żywotności z przyczyn niezależnych od podmiotu, na rzecz którego wydano zezwolenie, należność z tytułu opłaty, która została odroczone zgodnie z ust. 3 podlega umorzeniu.

5. Jeżeli przesadzone albo posadzone drzewa lub krzewy, albo część z nich, nie zachowały żywotności po upływie okresów, o których mowa w ust. 3, z przyczyn zależnych od podmiotu, na rzecz którego wydano zezwolenie, opłata, która została odroczone zgodnie z ust. 3 jest przeliczana w sposób proporcjonalny do liczby drzew lub powierzchni krzewów, które nie zachowały żywotności.

6. Decyzje w sprawach, o których mowa w ust. 4 i 5, mogą być wydane przed upływem okresów, o których mowa w ust. 3, jeżeli przesadzone albo posadzone drzewa lub krzewy nie zachowały żywotności przed upływem tego okresu.

7. W przypadku niewykonania nasadzeń zastępczych, o których mowa w ust. 3, lub części z nich, zgodnie z zezwoleniem na usunięcie drzewa lub krzewu, opłata, która została odroczone zgodnie z ust. 3 jest przeliczana w sposób proporcjonalny do liczby drzew lub powierzchni krzewów, które nie zostały wykonane zgodnie z zezwoleniem.”

8) w art. 85:

a) ust. 4b - 5 otrzymują brzmienie:

„4b. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:

1) wysokość stawek opłat, o których mowa w ust. 1 i 3, dla poszczególnych rodzajów lub gatunków drzew i krzewów,

2) współczynniki różnicujące stawki opłat w zależności od obwodu pnia drzewa albo powierzchni krzewu albo krzewów rosnących w skupisku.

5. Stawki opłat za usuwanie drzew nie mogą przekraczać:

- 1) 270 zł - przy obwodzie do 25 cm;
- 2) 410 zł - przy obwodzie od 26 do 50 cm;
- 3) 640 zł - przy obwodzie od 51 do 100 cm;
- 4) 1.000 zł - przy obwodzie od 101 do 200 cm;
- 5) 1.500 zł - przy obwodzie od 201 do 300 cm;
- 6) 2.100 zł - przy obwodzie od 301 do 500 cm;
- 7) 2.700 zł - przy obwodzie od 501 do 700 cm;
- 8) 3.500 zł - przy obwodzie powyżej 700 cm.”

b) ust. 8 - 9 otrzymują brzmienie:

„8. Stawki, o których mowa w ust. 5, ust. 6, a także stawki określone w rozporządzeniu wydanym na podstawie ust. 4b podlegają z dniem 1 stycznia każdego roku waloryzacji o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej.

9. Minister właściwy do spraw środowiska, w terminie do dnia 31 października każdego roku, ogłasza, w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", wysokość stawek, o których mowa w ust. 8.”

9) w art. 86 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Nie nalicza się opłat za usunięcie:

- 1) drzew lub krzewów, na których usunięcie nie jest wymagane zezwolenie;
- 2) drzew, które rosną na nieruchomościach stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej, dla których uzyskano zezwolenie na usunięcie w trybie, o którym mowa w art. 83f ust. 16.
- 3) drzew lub krzewów, które zagrażają bezpieczeństwu ludzi lub mienia w istniejących obiektach budowlanych lub funkcjonowaniu urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego;
- 4) drzew lub krzewów, które zagrażają bezpieczeństwu ruchu drogowego lub kolejowego albo bezpieczeństwu żeglugi;
- 5) drzew lub krzewów, które utrudniają widoczność sygnalizatorów i pociągów, a także utrudniają eksploatację urządzeń kolejowych albo powodują tworzenie na torowiskach zasp śnieżnych, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu;
- 6) drzew lub krzewów w związku z przebudową linii kolejowych;
- 7) drzew, których obwód pnia mierzony na wysokości 130 cm nie przekracza:
 - a) 75 cm - w przypadku topoli, wierzb, kasztanowca zwyczajnego, klonu jesionolistnego, klonu srebrzystego, robinii akacjowej oraz płatanu klonolistnego,
 - b) 50 cm - w przypadku pozostałych gatunków drzew– w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego lub do innego użytkowania zgodnego z przeznaczeniem terenu, określonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;
- 8) krzewu lub krzewów rosnących w skupiskach, pokrywających grunt o powierzchni do 10 m², w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego lub do innego użytkowania zgodnego z przeznaczeniem terenu, określonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;
- 9) drzew lub krzewów w związku z zabiegami utrzymaniowymi terenów zieleni;

- 10) drzew lub krzewów, które obumarły lub nie rosną szansy na przeżycie, z przyczyn niezależnych od posiadacza nieruchomości;
- 11) drzew lub krzewów, jeżeli usunięcie wynika z potrzeb ochrony roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową lub ochrony siedlisk przyrodniczych;
- 12) drzew lub krzewów, jeżeli usunięcie jest związane z renaturyzacją cieków wodnych;
- 13) drzew lub krzewów usuwanych z terenu poligonów lub placów ćwiczeń, służących obronności państwa.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, jeżeli wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu zostało uzależnione od:

- 1) przesadzenia tego drzewa lub krzewu, a przesadzone drzewo lub krzew nie zachowały żywotności po 5 latach od dnia upływu terminu wskazanego w tym zezwoleniu na ich przesadzenie, lub przed upływem tego okresu, z przyczyn zależnych od podmiotu, na rzecz którego wydano zezwolenie,
 - 2) wykonania nasadzeń zastępczych, a posadzone drzewo lub krzew nie zachowały żywotności po 10 latach od dnia upływu terminu wskazanego w tym zezwoleniu na wykonanie nasadzeń zastępczych, lub przed upływem tego okresu, z przyczyn zależnych od podmiotu, na rzecz którego wydano zezwolenie,
- organ właściwy do wydania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu nakłada ponownie w drodze decyzji obowiązek wykonania nasadzeń zastępczych. Przepisy art. 83c ust. 4 oraz art. 83d ust. 2 i 4 stosuje się odpowiednio.”

10) w art. 87a:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a - 1c w brzmieniu:

„1a. W strefie ochrony korzeni drzewa niedopuszczalne jest podejmowanie działań, które prowadzą do uszkodzenia korzeni drzewa. Za działania takie uznaje się w szczególności: obszarpywanie, miażdżenie lub usuwanie korzeni, długotrwałe zalanie korzeni, przesuszenie korzeni podczas prowadzenia prac ziemnych lub robót budowlanych, zmianę naturalnego ukształtowania terenu, nadsypywanie lub zagęszczanie gruntu, składowanie materiałów budowlanych, kruszyw, paliw lub smarów, przebywanie pojazdów i maszyn związanych z wykonywaniem prac ziemnych lub robót budowlanych, lokalizowanie obiektów związanych z zapleczem budowy, zanieczyszczenie gleby i ziemi. Doprowadzenie do uszkodzenia korzeni w strefie ochrony korzeni stanowi zniszczenie drzewa.

1b. Do prac ziemnych prowadzonych w strefie ochrony korzeni drzewa niepowodujących uszkodzenia korzeni zalicza się:

- 1) przeprowadzanie elementów infrastruktury podziemnej z wykorzystaniem metod bezwykopowych na głębokości minimum 80 cm od poziomu gruntu, w przypadku braku możliwości zastosowania innego przebiegu sieci;
- 2) remontów zastanych nawierzchni lub innych prac wykonywanych bez naruszenia korzeni, z zastosowaniem technologii ochronnych, w szczególności mieszanek kamienno-glebowych lub punktowego fundamentowania nawierzchni;
- 3) prace prowadzone w przestrzeni, w których drzewo nie wykształciło korzeni;
- 4) przygotowanie drzewa do przesadzenia dokonywanego na podstawie posiadanego zezwolenia na usunięcie drzewa,
- 5) wprowadzanie roślinności okrywowej, pod warunkiem wykonywania prac ręcznie.

1c. Prace, o których mowa w ust. 1b, prowadzone w strefie ochrony korzeni drzewa wykonuje się na podstawie dokumentacji, w tym dokumentacji fotograficznej, wskazującej na prawidłowość przeprowadzenia tych prac. Dokumentacja musi zawierać informacje o lokalizacji drzewa, umożliwiające jego każdorazowe odnalezienie w terenie. Dokumentację przechowuje się przez okres 10 lat od końca roku, w którym zakończono prace. Do sporządzenia i przechowywania dokumentacji zobowiązany jest, odpowiednio, posiadacz nieruchomości albo właściciel urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego. Brak takiej dokumentacji lub dokumentacja niekompletna lub nieprawidłowa skutkują zastosowaniem do danego przypadku przepisów ust. 1a.”

b) ust. 2 - 6 otrzymują brzmienie:

„2. Prace w obrębie korony drzewa nie mogą prowadzić do:

- 1) dokonania cięć o łącznej powierzchni przekraczającej 30% powierzchni przekroju pnia drzewa, wyliczonego na podstawie obwodu tego drzewa mierzonego na wysokości 130 cm;
- 2) w przypadku gatunków drzew wymienionych w załączniku nr 2 do ustawy - odcięcia gałęzi w punkcie, w którym jej obwód przekracza 31 cm;
- 3) w przypadku pozostałych gatunków drzew - odcięcia gałęzi w punkcie, w którym jej obwód przekracza 16 cm.

3. W przypadku, gdy ze względu na budowę drzewa nie ma możliwości pomiaru obwodu jego pnia na wysokości 130 cm, pomiaru, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 dokonuje się bezpośrednio

poniżej korony drzewa.

4. W przypadku, gdy na wysokości pomiaru (odpowiednio na wysokości 130 cm albo bezpośrednio poniżej korony) drzewo posiada kilka pni, dokonuje się pomiaru każdego z pni, a dopuszczalna powierzchnia cięć, o której mowa w ust. 2 pkt 1 odnosi się do każdego pnia odrębnie, odpowiednio do jego obwodu.

5. Na potrzeby ustalenia określonego w ust. 2 zakresu cięć korony, cięcia dokonane w okresie ostatnich 12 miesięcy sumuje się.

6. Przepisów ust. 2 nie stosuje się do:

1) sytuacji, w których prace w obrębie korony drzewa mają na celu:

- a) usunięcie gałęzi obumarłych lub nadłamanych;
- b) utrzymywanie architektonicznej, kulturowej lub ozdobnej formy korony drzewa;
- c) wykonanie specjalistycznego zabiegu w celu utrzymania lub przywrócenia stabilności drzewa;
- d) wykonanie specjalistycznego zabiegu w celu utrzymania lub przywrócenia stabilności elementów korony drzewa;

2) drzew, o których mowa w art. 86f ust. 1.”

c) po ust. 6 dodaje się ust. 6a - 6b w brzmieniu:

„6a. Cięcia korony, wykonane w celu innym niż określony w ust. 6 pkt 1 lit. a-d, powodujące przekroczenie którejkolwiek z wartości określonych w ust. 2 (powierzchni cięć lub obwodu gałęzi w punkcie odcięcia):

- 1) w wymiarze do 50% danej wartości stanowi uszkodzenie drzewa,
- 2) w wymiarze powyżej 50% danej wartości stanowi zniszczenie drzewa.

6b. Zabiegi, o których mowa w ust. 6 pkt 1 lit. b, c i d wykonuje się na podstawie dokumentacji, w tym dokumentacji fotograficznej, wskazującej na konieczność przeprowadzenia danego zabiegu. Dokumentacja musi zawierać informacje o lokalizacji drzewa, umożliwiające jego każdorazowe odnalezienie w terenie. Dokumentację przechowuje się przez okres 10 lat od końca roku, w którym wykonano zabieg. Do sporządzenia i przechowywania dokumentacji zobowiązany jest, odpowiednio, posiadacz nieruchomości albo właściciel urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego. Brak takiej dokumentacji lub dokumentacja niekompletna lub nieprawidłowa skutkują zastosowaniem do danego przypadku przepisów ust. 2-5 oraz ust. 6a.”

11) w art. 88:

a) w ust. 1:

- pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) zniszczenie drzewa spowodowane:

- a) wykonywaniem prac w obrębie korony drzewa lub
- b) wykonywaniem prac w obrębie strefy ochrony korzeni drzewa lub
- c) uszkodzeniem pnia drzewa prowadzącym do utraty żywotności drzewa lub
- d) innym działaniem prowadzącym do utraty żywotności drzewa;”

- dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) zniszczenie krzewu;”

b) ust 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Termin płatności kar wymierzonych na podstawie ust. 1 pkt 3 lub pkt 3a odracza się na okres 10 lat, jeżeli stopień zniszczenia drzewa lub krzewu nie wyklucza zachowania jego żywotności.”

c) ust 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„6. Kara jest umarzana po upływie 10 lat od dnia, w którym decyzja o odroczeniu terminu płatności kary stała się ostateczna, i po stwierdzeniu zachowania żywotności drzewa lub krzewu, lub braku żywotności drzewa lub krzewu z przyczyn niezależnych od podmiotu ukaranego.

7. W przypadku stwierdzenia, że drzewo lub krzew obumarły przed upływem 10 lat od dnia, w którym decyzja o odroczeniu terminu płatności kary stała się ostateczna, karę uiszcza się niezwłocznie, chyba że drzewo lub krzew nie zachowały żywotności z przyczyn niezależnych od podmiotu ukaranego.”

12) w art. 89:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Administracyjną karę pieniężną, o której mowa w art. 88 ust. 1 pkt 1-3, 5 i 6, ustala się w wysokości dwukrotnej opłaty za usunięcie drzewa lub krzewu, o której mowa w art. 84 ust. 1, a w przypadku, w którym usunięcie drzewa lub krzewu jest zwolnione z obowiązku uiszczenia opłaty, administracyjną karę pieniężną ustala się w wysokości takiej opłaty, która byłaby ponoszona, gdyby takiego zwolnienia nie było, z zastrzeżeniem ust. 1a.”

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Administracyjną karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, w przypadku, gdy jest ona nakładana na osobę fizyczną, która na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej usunęła lub zniszczyła drzewo lub krzew albo uszkodziła drzewo, ustala się w wysokości opłaty za usunięcie drzewa lub krzewu, o której mowa w art. 84 ust. 1, pomnożonej przez 0,5.”

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Administracyjną karę pieniężną, o której mowa w art. 88 ust. 1 pkt 4, ustala się w wysokości opłaty za usunięcie drzewa, o której mowa w art. 84 ust. 1, pomnożonej przez 0,6, z zastrzeżeniem ust. 2a.”

d) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Administracyjną karę pieniężną, o której mowa w art. 88 ust. 1 pkt 4, w przypadku, gdy jest ona nakładana na osobę fizyczną, która na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej usunęła lub zniszczyła drzewo lub krzew albo uszkodziła drzewo, ustala się w wysokości opłaty za usunięcie drzewa, o której mowa w art. 84 ust. 1, pomnożonej przez 0,3.”

e) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Organ może umorzyć 75% wymierzonej kary, o której mowa w ust. 1a lub 2a, osobom fizycznym, które na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej usunęły lub zniszczyły drzewo lub krzew albo uszkodziły drzewo, w przypadku gdy osoby te nie są w stanie uiścić kary w pełnej wysokości bez znacznego uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny, jeżeli dochód miesięczny na jednego członka gospodarstwa domowego nie przekracza 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę w danym roku.”

13) po art. 89 dodaje się art. 89a w brzmieniu:

„Art. 89a. 1. W przypadku prowadzenia działań, o których mowa w art. 87a ust. 1a lub prowadzenia prac w koronie drzewa niezgodnie z przepisami art. 87a ust. 2, wójt, burmistrz albo prezydent miasta może wydać decyzję administracyjną nakazującą natychmiastowe wstrzymanie tych działań lub prac w zakresie w jakim jest to konieczne do zapewnienia ochrony drzewa.

2. Decyzja, o której mowa w ust. 1 podlega natychmiastowemu wykonaniu.

3. Wydanie decyzji, o której mowa w ust. 1 nie wyłącza możliwości wydania decyzji wymierzającej administracyjną karę pieniężną, o której mowa w art. 88 i 89.”

13) w art. 90 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Czynności, o których mowa w art. 83-89a, w zakresie, w jakim są one wykonywane przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, w odniesieniu do nieruchomości będących własnością gminy - z wyjątkiem nieruchomości będących w użytkowaniu wieczystym innego podmiotu - wykonuje starosta.”

14) Dotychczasowy załącznik oznacza się jako „załącznik nr 1” i dodaje się załącznik nr 2 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej ustawy.

Art. 2. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, 1890, 1933 i z 2024 r. poz. 653) art. 150 otrzymuje brzmienie:

„Art. 150. Z zastrzeżeniem odrębnych przepisów dotyczących ochrony przyrody, właściciel gruntu może obciąć i zachować dla siebie korzenie przechodzące z sąsiedniego gruntu. To samo dotyczy gałęzi i owoców zwieszających się z sąsiedniego gruntu; jednakże w wypadku takim właściciel powinien uprzednio wyznaczyć sąsiadowi odpowiedni termin do ich usunięcia.”

Art. 3. W ustawie z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 697) w art. 56 wprowadza się następujące zmiany:

1) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie potrzeby usunięcia drzew lub krzewów znajdujących się w lasach w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o *lasach*, utrudniających widoczność sygnałów i pociągów lub eksploatację urządzeń kolejowych albo powodujących zaspę śnieżną, starosta, na wniosek zarządcy, wydaje decyzję o usunięciu drzew lub krzewów. Decyzję wykonuje zarządca.”

2) po ust. 1 dodaje się ust. 1a – 1b w brzmieniu:

„1a. W razie potrzeby usunięcia drzew lub krzewów znajdujących się poza lasami w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o *lasach*, utrudniających widoczność sygnałów i pociągów lub eksploatację urządzeń kolejowych albo powodujących zaspę śnieżną, znajdujących się w odległości

nie większej niż określona w przepisach wydanych na podstawie art. 54, starosta, na wniosek zarządcy, wydaje decyzję o usunięciu drzew lub krzewów. Decyzję wykonuje zarządca.

1b. Do drzew lub krzewów znajdujących się poza lasami w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, utrudniających widoczność sygnałów i pociągów lub eksploatację urządzeń kolejowych albo powodujących zaspę śnieżną, znajdujących się w odległości większej niż określona w przepisach wydanych na podstawie art. 54, stosuje się przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, z tym że zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu wydaje starosta na wniosek zarządcy. Zezwolenie wykonuje zarządca.”

Art. 4. W ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, 1113, 1501, 1506, 1688, 1719, 1890, 1906, 2029 i z 2004 r. poz. 834) w art. 33 wprowadzenie do ustępu 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przed wydaniem i zmianą decyzji wymagających udziału społeczeństwa organ właściwy do wydania decyzji, bez zbędnej zwłoki, w sposób właściwy, terminowy i skuteczny podaje do publicznej wiadomości informacje o:”

Art. 5. 1. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. W odniesieniu do cięcia koron drzew znajdujących się w skrajni określonej w przepisach odrębnych, przepisy art. 87a ust. 2-6b ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą wchodzi w życie po upływie 5 lat od dnia ogłoszenia. W tym okresie do cięcia koron tych drzew zastosowanie mają przepisy art. 87a ust. 2-6 ustawy zmienianej w ust. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

ZAŁĄCZNIK

„ZAŁĄCZNIK NR 2

GATUNKI DRZEW, DLA KTÓRYCH DOZWOLONE JEST ODCIĘCIE GAŁĘZI W PUNKCIE O OBWODZIE DO 31 CM

1. Dąb szypułkowy
2. Dąb bezszypułkowy
3. Lipa (wszystkie gatunki)
4. Platan klonolistny
5. Buk zwyczajny
6. Grab (wszystkie gatunki)

7. Sosna (wszystkie gatunki)
8. Klon jawor
9. Klon polny
10. Wiąz (wszystkie gatunki)
11. Robinia akacyjowa”

UZASADNIENIE

Spis treści:

- I. Potrzeba uchwalenia proponowanej ustawy
- II. Zakres proponowanej ustawy
- III. Kryteria wydawania zezwoleń; hierarchia postępowania z drzewami i krzewami
- IV. Zwolnienia z obowiązku uzyskania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu
- V. Zgłoszenie zamiaru usunięcia drzewa przez osobę fizyczną
- VI. Nasadzenia zastępcze oraz przesadzenia drzew lub krzewów
- VII. Opłaty za usuwanie drzew i krzewów
 - VII.1. Zasady nakładania opłat za usunięcie drzew
 - VII.2. Stawki opłat
- VIII. Zwolnienia z obowiązku uiszczenia opłaty za usunięcie drzewa lub krzewu
- IX. Udział społeczeństwa, uprawnienia organizacji ekologicznych i dostęp do sądu
 - IX.1. Zmiany dotyczące udziału społeczeństwa i dostępu do sądu
 - IX.2. Zmiana w art. 33 ustawy o oś dotycząca sposobu podawania informacji do publicznej wiadomości
 - IX.3. Zmiany dotyczące spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych
- X. Ochrona korzeni drzew i krzewów
- XI. Ochrona korony drzewa
- XII. Administracyjne kary pieniężne za zniszczenie lub uszkodzenie drzewa; wstrzymanie prac niezgodnych z uop
 - XII.1. Administracyjne kary pieniężne za zniszczenie drzewa
 - XII.2. Wymiar kary dla osób fizycznych usuwających drzewa lub krzewy na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej
 - XII.3. Wstrzymanie działań szkodzących korzeniom lub koronie drzewa
- XIII. Wyrażna zgoda zamiast milczącego uzgodnienia RDOŚ
- XIV. Zmiana w art. 150 Kc
- XV. Przepis przejściowy - art. 5 proponowanej ustawy nowelizującej

I. Potrzeba uchwalenia proponowanej ustawy

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zawiera przepisy dotyczące ochrony przyrody, w tym przepisy o ochronie drzew i krzewów rosnących poza lasami (dalej: **uop**).

Obecnie ustawa ta reguluje kwestie ochrony drzew w sposób niewystarczający, co negatywnie wpływa na stan drzew, które stanowią jedno z najważniejszych elementów przyrodniczych, zwłaszcza w obrębie terenów zurbanizowanych.

Celem niniejszej nowelizacji jest podniesienie standardów ochrony drzew w Polsce, a ponadto - zwłaszcza w zakresie proponowanych przepisów dotyczących ochrony korzeni i koron drzew – także poprawa bezpieczeństwa i zapobieganie zagrożeniom powodowanym przez drzewa, które obecnie, na skutek braku odpowiednich regulacji prawnych, są często nieodpowiednio i niezgodnie ze sztuką przycinane, a także uszkodzane w wyniku niewłaściwie prowadzonych prac ziemnych w okolicach ich korzeni. Oba te aspekty – przyrodniczy i bezpieczeństwa – są szczególnie istotne w kontekście zachodzących obecnie zmian klimatycznych. Z jednej strony potrzebujemy bowiem drzew jako naturalnych sprzymierzeńców w zmaganiach ze skutkami zmian klimatu (drzewa pomagają obniżyć temperaturę powietrza w upalne dni, zatrzymują wodę w glebie itd.), a z drugiej – przy coraz

częstszych gwałtownych zjawiskach pogodowych takich jak porywiste wiatry – niezwykle ważne jest, aby drzewa nie były osłabiane przez niewłaściwe prowadzenie prac w ich obrębie.

II. Zakres proponowanej ustawy

Zdecydowana większość proponowanych zmian to zmiany przepisów ustawy o ochronie przyrody (uop).

Dodatkowo proponuje się niewielkie zmiany w: ustawie Kodeks cywilny (dalej: **Kc**), ustawie o transporcie kolejowym oraz w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowiska (dalej: **ustawa ooś**).

Projekt obejmuje wymienione niżej zagadnienia związane z ochroną drzew i krzewów.

- 1) Precyzuje kryteria wydawania zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów. Obecne przepisy nie określają jakimi kryteriami powinny kierować się organy wydające zezwolenia: nie jest jasne czy i kiedy organ może (albo powinien) takiego zezwolenia odmówić, jakie dokładnie aspekty należy wziąć pod uwagę rozpatrując wniosek oraz jakie warunki muszą być spełnione, aby zezwolenie mogło być wydane.
W przepisach dotyczących zezwoleń proponuje się hierarchię postępowania z drzewami i krzewami, co do których pojawił się zamiar ich usunięcia (zob. proponowany art. 83 ust. 2 i jego uzasadnienie).
Propozycje zmian w tym zakresie omówione są niżej w **części III** uzasadnienia.
- 2) Weryfikuje (skraca) obowiązującą obecnie listę zwolnień z obowiązku uzyskania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu. W tym zakresie proponuje się też zmianę ustawy o transporcie kolejowym. Propozycje zmian w tym zakresie omówione są niżej w **części IV** uzasadnienia.
- 3) Doprecyzowuje przepisy dotyczące zgłoszenia zamiaru usunięcia drzewa przez osoby fizyczne, jako że obecnie instytucja zgłoszenia bywa w praktyce nadużywana, a dotyczące jej przepisy są nieprecyzyjne
Propozycje zmian w tym zakresie omówione są niżej w **części V** uzasadnienia.
- 4) Wprowadza zmiany w przepisach dotyczących nasadzeń zastępczych za usunięte drzewa lub krzewy oraz przesadzeń drzew lub krzewów przeznaczonych do usunięcia. Celem tych zmian jest przede wszystkim zapewnienie, aby nowe nasadzenia w możliwie największym zakresie kompensowały straty spowodowane usunięciem drzewa lub krzewu.
Propozycje zmian w tym zakresie omówione są niżej w **części VI** uzasadnienia.
- 5) Przywraca obowiązujące do roku 2015 zasady i stawki opłat za usunięcie drzewa lub krzewu. Obecne stawki opłat oraz sposób ich wyliczania powodują, że naliczane kwoty są na tyle niskie, iż nie rekompensują wyrządzonych strat i nie stanowią ekonomicznego bodźca do starań o zachowanie drzewa.

W projekcie proponuje się zmianę upoważnienia ustawowego do wydania przez ministra rozporządzenia w sprawie opłat, co spowoduje utratę mocy obecnego rozporządzenia (wydanego na podstawie obecnego upoważnienia). W związku z tym do projektu ustawy nowelizującej dołącza się też projekt nowego rozporządzenia określającego wysokość opłat za usunięcie drzew i krzewów.

Propozycje zmian w tym zakresie omówione są niżej w **części VII** uzasadnienia.

- 6) Weryfikuje (skraca) obowiązującą obecnie listę zwolnień z obowiązku uiszczania opłaty za usunięcie drzewa lub krzewu.

Propozycje zmian w tym zakresie omówione są niżej w **części VIII** uzasadnienia.

- 7) Przewiduje przepisy przyznające społeczeństwu, w tym organizacjom ekologicznym prawo do uczestnictwa w postępowaniach dotyczących zezwoleń na usuwanie drzew lub krzewów, w tym - w określonych wypadkach - prawo do zaskarżania wydanych decyzji.

Włączenie takich przepisów uzasadnione jest tym, że z praktyki wynika, iż jednym z lepszych instrumentów służących skuteczniejszemu egzekwowaniu przepisów z zakresu ochrony środowiska jest kontrola społeczna rozumiana zarówno jako możliwość udziału społeczeństwa w procedurach podejmowania określonych decyzji, jak też jako umożliwienie zaskarżania, m.in. przez organizacje ekologiczne wydanych decyzji. Ponadto nie sposób nie zauważyć, że społeczeństwo coraz bardziej interesuje się losem drzew, z których czerpie określone korzyści (korzysta ze świadczonych przez drzewa i krzewy usług ekosystemowych).

W tym zakresie proponuje się też niewielką zmianę ustawy ooś.

Propozycje zmian w tym zakresie omówione są niżej w **części IX** uzasadnienia.

- 8) Wprowadza przepisy dotyczące ochrona korzeni drzew i krzewów przed uszkodzeniami. Obecnie uop nie zauważa istnienia korzeni - nie uwzględnia ich nawet w definicjach drzewa i krzewu. Proponowane zmiany wprowadzają m.in. pojęcie strefy ochrony korzeni oraz wskazują, jaką ingerencję w korzenie należy uznać za zniszczenie drzewa.

Propozycje zmian w tym zakresie omówione są niżej w **części X** uzasadnienia.

- 9) Proponuje nowe ujęcie przepisów dotyczących ochrony korony drzew, tak aby zapobiec powszechnym obecnie zjawiskom nadmiernych cięć i źle pojętych „pielęgnacji”. W tej kwestii projekt m.in. doprecyzowuje sposób określenia jak duże cięcia korony można uznać dopuszczalne.

Propozycje zmian w tym zakresie omówione są niżej w **części XI** uzasadnienia.

- 10) Doprecyzowuje przepisy dotyczących administracyjnych kar pieniężnych za zniszczenie lub uszkodzenie drzewa, a także wprowadza przepis umożliwiający gminom wydanie decyzji wstrzymującej prace prowadzone niezgodnie z ustawą, a powodujące zniszczenie korzeni lub korony drzewa.

Propozycje zmian w tym zakresie omówione są niżej w **części XII** uzasadnienia.

- 11) Wprowadza zasadę, że uzgodnienie RDOŚ wymagane przed wydaniem zezwolenia na usunięcie drzew rosnących przy drogach powinno być zawsze zgodą wyraźną, bez możliwości zastosowania tzw. milczącej zgody (obecnie brak reakcji RDOŚ w wyznaczonym terminie

uznaje się automatycznie za zgodę na wydanie zezwolenia).

Propozycje zmian w tym zakresie omówione są niżej w **części XIII** uzasadnienia.

- 12) Proponuje zmianę artykułu 150 Kodeksu cywilnego. Zmiana ta polega na tym, że przewidziane obecnie w Kc prawo właściciela nieruchomości do żądania, aby jego sąsiad usunął gałęzie lub korzenie swojego drzewa, byłoby ograniczone przepisami ustawy o ochronie przyrody. Inaczej mówiąc, usuwanie gałęzi lub korzeni przechodzących na grunt sąsiedni nie może prowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia drzewa.

Propozycje zmian w tym zakresie omówione są niżej w **części XIV** uzasadnienia.

III. Kryteria wydawania zezwoleń; hierarchia postępowania z drzewami i krzewami

W obecnym stanie prawnym brakuje szczegółowych wskazań co do tego czym ma się kierować organ wydając zezwolenie albo odmawiając zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu.

Można co prawda argumentować, że: (a) zgodnie z Kpa organy wydające jakiegokolwiek decyzje administracyjne, w tym i zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewu, powinny uwzględniać interes społeczny, a nie tylko interes strony – tu: podmiotu wnioskującego o zezwolenie na usunięcie drzewa, (b) z art. 4 ustawy o ochronie przyrody wynika kierowany m.in. do organów administracji „obowiązek dbałości o przyrodę”, (c) art. 74 ust. 2 Konstytucji stanowi, że ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych.

To prawda, jednak te ogólne zasady – właśnie przez swój duży stopień ogólności - okazują się w praktyce niewystarczającym narzędziem ochrony drzew. Organom właściwym do wydawania zezwoleń brakuje często podstaw prawnych wynikających jednoznacznie z obowiązujących przepisów, aby odmówić zezwolenia na usunięcie drzewa, nawet jeśli to usunięcie nie jest konieczne, a wynika tylko z woli i przekonania wnioskodawcy. W rezultacie zdecydowana większość decyzji wydawanych po rozpatrzeniu wniosku².

Propozycja zmian uop w tym zakresie obejmuje następujący pakiet:

1) **Art. 83 ust. 2** ustanawia hierarchię, którą powinien kierować się organ, do którego wpłynął wniosek o zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu. Zgodnie z nią:

- a) w pierwszej kolejności należy dążyć do zachowania drzewa lub krzewu,
- b) jeśli nie jest to możliwe (czyli wydanie zezwolenia na usunięcie jest uzasadnione w świetle przedstawionych niżej zasad określonych w ust. 3 i 4), należy zweryfikować czy możliwe i zasadne jest dokonanie nasadzeń zastępczych lub przesadzenia drzewa, tj. czy spełnione są przesłanki wymienione, odpowiednio, w art. 83c ust. 4 i 5 ustawy - a jeśli tak, to organ w zezwoleniu powinien nakazać takie nasadzenia lub przesadzenia,
- c) jeśli przesadzenia ani nasadzenia nie byłyby uzasadnione – nałożyć obowiązek uiszczenia pełnej opłaty za usunięcie, o ile dane usunięcie drzewa lub krzewu w danej sytuacji nie podlega

² Z raportu przygotowanego przez Fundację Ekorozwoju w 2016 r. wynika, że wśród zbadanych decyzji dotyczących usuwania drzew ponad 87% to decyzje zezwalające na usunięcie drzew, a tylko niecałe 13% - decyzje odmowne (źródło: Monitoring standardów w zarządzaniu zielenią wysoką w największych miastach polski, red. S. Lubaczewska, Fundacja EkoRozwoju, Wrocław 2016, <http://drzewa.org.pl/wp-content/uploads/2018/03/Raport2016caloscslow.pdf>)

zwolnieniu z opłaty zgodnie z art. 86 uop.

2) Przepisy **art. 83 ust. 3 i 4** określać mają kryteria, jakimi kierować ma się organ właściwy do wydania zezwolenia.

Przepisy te określają:

- listę powodów, którymi można uzasadnić usunięcie drzewa lub krzewu (celów, którym usunięcie drzewa lub krzewu może służyć),
- trzy dodatkowe warunki, które muszą być spełnione, aby zezwolenie mogło być wydane (swego rodzaju „zabezpieczenia”), a mianowicie wyraźne wskazania, że:
 - organ wydaje zezwolenie „kierując się potrzebą zachowania w jak największym stopniu istniejących drzew i krzewów”,
 - zezwolenie może być wydane po rozważeniu interesu publicznego, przemawiającego za odmową wydania zezwolenia w konkretnym przypadku
 - zezwolenie może być wydane po upewnieniu się, że dany cel nie może być zrealizowany w sposób pozwalający na zachowanie drzewa lub krzewu (rozważanie alternatyw).

3) W związku z tak określonymi kryteriami wydania zezwolenia, organ wydający zezwolenie będzie miał obowiązek zweryfikować cel przemawiający za usunięciem drzewa lub krzewu oraz przesłanki wydania zezwolenia, o których mowa w art. 83 ust. 3 i 4.

Ten obowiązek organu został wyrażony w nowododanym **ustępie 2a w artykule 83c**. Obowiązek ten wynika też z omówionej już wyżej hierarchii stosowanej przy rozpatrywaniu wniosku o zezwolenie.

4) Określone wyżej kryteria wydania zezwolenia oraz obowiązki organu dotyczące postępowania dowodowego wymagają, aby we wniosku o wydanie zezwolenia wnioskodawca wskazał cel usunięcia drzewa lub krzewu oraz uzasadnienie dlaczego cel przemawiający za usunięciem drzewa lub krzewu nie może być zrealizowany w sposób pozwalający na zachowanie drzewa lub krzewu.

W tym celu w art. **83b ust. 1 dodano pkt 7a**, natomiast w **pkt 7 tego samego ustępu** – w celu ujednoczenia stosowanej terminologii - słowo „przyczynę” zastąpiono słowem „cel” (usunięcia drzewa lub krzewu).

Ponadto, w **artykule 83d**:

- w **ustępie 1** określającym treść zezwolenia **dodano punkt 3a** o treści „3a) cel przemawiający za usunięciem drzew lub krzewu” – tak, aby treść zezwolenia odzwierciedlała opisane wyżej zasady ograniczenia usuwania drzew jedynie do określonych przypadków,
- w **ustępie 5** (stanowiącym, że jeśli przyczyną usunięcia drzewa lub krzewu jest realizacja inwestycji wymagającej pozwolenia na budowę lub na rozbiórkę, zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu może zostać wykonane - czyli drzewo może być wycięte - dopiero po uzyskaniu takiego pozwolenia na budowę albo rozbiórkę) usunięto zdanie drugie zawierające zastrzeżenie, że przepisu nie stosuje się do inwestycji liniowych celu publicznego; nie jest bowiem uzasadnione stosowanie obniżenie standardu ochrony drzew w odniesieniu do inwestycji celu publicznego.

W **art. 83b ust. 1 pkt 5** (przepisy dotyczące wymagań co do wniosku o zezwolenie) i analogicznie w **art. 83d ust. 1 pkt 4** (przepisy dotyczące treści samego zezwolenia) uporządkowano przepisy dotyczące mierzenia obwodu pnia drzewa.

Dotychczasowe przepisy stanowią, że obwód ten ma być mierzony na wysokości 130 cm (i ta ogólna zasada zostaje w projekcie utrzymana), a gdy na tej wysokości drzewo nie ma pnia, to należy mierzyć je bezpośrednio pod jego koroną, natomiast, gdy na wysokości 130 cm jest kilka pni - należy mierzyć każdy z nich. Obecne przepisy nie uwzględniają jednak sytuacji, w której drzewo jednocześnie: nie ma pnia na wysokości 130 cm (bo znajduje się tu już korona) i posiada kilka pni - czyli takiej sytuacji, w której drzewo ma kilka pni, ale są one niższe niż 130 cm.

Proponowany przepis wyjaśnia sposób mierzenia pnia w takiej sytuacji i przewiduje, że obwód pnia ma być mierzony na wysokości 130 cm, a w przypadku gdy: (a) ze względu na budowę drzewa nie ma możliwości pomiaru obwodu jego pnia na wysokości 130 cm, pomiaru dokonuje się bezpośrednio poniżej korony drzewa, natomiast gdy (b) na wysokości pomiaru (odpowiednio na wysokości 130 cm albo bezpośrednio poniżej korony) drzewo posiada kilka pni, dokonuje się pomiaru każdego z pni.

Zmiany w **art. 83 ust. 1 i 5** mają charakter porządkujący i redakcyjny - przepisy tych ustępów odpowiadają obecnemu art. 83 ust. 1.

Ustępy **6 i 7 w art. 83** odpowiadają obecnym ust. 2 i 3 tego artykułu; nadanie im innych numerów ma na celu zapewnienie lepszej przejrzystości i logicznego układu artykułowi 83.

Zmiany w pozostałej części art. 83, a także w art. 83b ust. 1 pkt 3 (w przepisach dotyczących spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych zostały uzasadnione niżej, w części IX).

Zmiany w pozostałej części art. 83b (ust. 1 pkt 9) oraz art. 83d (ust. 2, 2a, 3, 3a i 4a-4b) dotyczą nasadzeń zastępczych i przesadzeń drzew lub krzewów i zostały uzasadnione niżej, w części VI.

IV. Zwolnienia z obowiązku uzyskania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu

Zasadą przyjętą przez ustawę o ochronie przyrody jest usuwanie drzew i krzewów na podstawie zezwolenia wydanego przez właściwy organ administracji. W ten sposób organy te są w stanie kontrolować gospodarowanie zielenią i weryfikować czy usunięcie rzeczywiście jest uzasadnione i konieczne.

Realizacja celu ustawy o ochronie przyrody, jakim jest m.in. „ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień” (art. 2 ust. 2 pkt 5) wymaga, aby wyjątki od zasady konieczności uzyskiwania zezwolenia były rzeczywiście uzasadnione i niezbędne.

Tymczasem w obecnej wersji ustawy lista ta jest długa, a część przewidzianych wyjątków nie znajduje uzasadnienia.

W związku z tym w **art. 83f ust. 1** uop proponuje się wprowadzenie opisanych niżej zmian:

- 1) Zmniejszenie niewymagającej zezwolenia na usunięcie powierzchni krzewu lub krzewów – z 25 m² do 5 m².

Zmiana ta jest uzasadniona tym, że krzewy pełnią ważne funkcje ekosystemowe.

Warstwa krzewów wpływa na zachowanie właściwego poziomu wilgotności gleby i powietrza, co tworzy mikroklimat mający znaczenie dla roślin i komfortu ludzi. Parowanie z powierzchni licznych roślin obniża temperaturę miejskiej wyspy ciepła. Krzewy zwiększają powierzchnię zieleni, czynnie oczyszczającą powietrze (fitoremediacja), są szczególnie ważne w miejscach, gdzie nie ma przestrzeni dla drzew. Krzewy stanowią miejsce zakładania gniazd i

żerowania zwierząt – owadów, ptaków i ssaków. Zwierzęta wielu gatunków są wręcz uzależnione od zakrzewień i nie występują poza nimi.

- 2) Uchylenie dotychczasowego punktu 2 o treści „krzewów na terenach pokrytych roślinnością pełniącą funkcje ozdobne, urządzonej pod względem rozmieszczenia i doboru gatunków posadzonych roślin, z wyłączeniem krzewów w pasie drogowym drogi publicznej, na terenie nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków oraz na terenach zieleni”.
- Zwolnienie wymienionych w pkt 2 krzewów z obowiązku uzyskania zezwolenia na usunięcie nie ma uzasadnienia, gdyż krzewy te również pełnią ważne funkcje ekosystemowe wymienione powyżej.

- 3) Zmniejszenie obwodów drzew niewymagających zezwolenia na usunięcie:
- w przypadku topoli, wierzb, kasztanowca zwyczajnego, klonu jesionolistnego, klonu srebrzystego, robinii akacjowej oraz płatanu klonolistnego – z 80 cm na 35 cm,
 - w przypadku pozostałych gatunków drzew – z 65 cm lub 50 cm na 25 cm.

Zmiana ta stanowi powrót do rozwiązania przewidzianego w ustawie do końca roku 2016, tj. zanim wprowadzono przepisy deregulujące częściowo ochronę drzew. Proponuje się mianowicie podział gatunków drzew na dwie, a nie trzy kategorie oraz zmniejszenie obwodów zwalniających z obowiązku uzyskania zezwolenia.

Drzewa o obwodzie 80 cm, a wśród gatunków wolniej rosnących – 65 czy 50 cm - są już drzewami, które rosły w danym miejscu co najmniej kilkanaście lub kilkadziesiąt lat, a zatem są dobrze zaadaptowane do lokalnych warunków, pozwala z dużym prawdopodobieństwem założyć, że przetrwają w tych warunkach przez kolejne lata i będą pełnić swoje funkcje ekosystemowe. Są to drzewa już sporych rozmiarów.

Celem proponowanego zmniejszenia wymiarów drzew, dla których wymagane jest zezwolenie ma także na celu zapewnienie, że drzewa posadzone w ramach nasadzeń zastępczych nie zostaną usunięte (po upływie 10 letniego okresu "gwarancji") bez konieczności uzyskania zezwolenia.

- 4) Uchylenie dotychczasowego punktu 3b) o treści: „drzew lub krzewów usuwanych w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego”.

Istnienie takiego wyjątku od obowiązku uzyskiwania zezwolenia nie jest uzasadnione. W praktyce prowadzi do usuwania cennych zadrzewień śródpolnych. Tymczasem zadrzewienia te chronią zasoby wodne spowalniając powierzchniowy spływ wody oraz ograniczając parowanie wody z przylegającego obszaru. Znaczenie zadrzewień śródpolnych zwiększa się w obliczu zmiany klimatu, skutkującej nasileniem deficytów wody. Ponadto, działając jak biologiczny filtr, zadrzewienia te poprawiają jakość wód gruntowych i powierzchniowych i oczyszczają wodę spływającą z pól. Zadrzewienia śródpolne są także jednym z kluczowych elementów przestrzeni, mając wieloaspektowy wpływ na strukturę krajobrazu, jego funkcjonowanie oraz na sposób jego postrzegania przez człowieka.

Jednocześnie z uchyleniem tego punktu, dla zabezpieczenia interesów rolników, w art. 86 ust. 1 zawierającym listę wyjątków od uiszczania opłat za usunięcie drzew, wprowadzono zwolnienie obejmujące właśnie drzewa lub krzewy usuwane w celu przywrócenia gruntów nieużytkowanych do użytkowania rolniczego.

- 5) Uzupełnienie punktu 5, dotyczącego drzew lub krzewów owocowych, poprzez dodanie do listy miejsc, w których zezwolenie na usunięcie takich drzew i krzewów jest jednak wymagane (zwolnienie z uzyskania zezwolenia nie ma zastosowania) pasa drogowego drogi publicznej. Uchwalenie zmiany w pkt 5 spowodowałoby, że zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu owocowego byłoby wymagane w sytuacji, gdy rosną one: na terenie nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków lub na terenach zieleni (tak jak to jest obecnie) i dodatkowo w pasie drogowym drogi publicznej. Wyjątek od obowiązku uzyskania zezwolenia na usunięcie ma sens w odniesieniu do tych drzew i krzewów owocowych, które rzeczywiście są wykorzystywane do hodowli owoców. Drzewa i krzewy owocowe rosnące przy drogach mają wartość przyrodniczą i krajobrazową, analogicznie jak te rosnące na terenach zieleni. Nieuzasadnione jest więc zwolnienie z obowiązku uzyskania zezwolenia na ich usunięcie.
- 6) Zmiana w punkcie 6 polegająca na usunięciu słów „lub zoologicznych”. W ten sposób usuwanie drzew i krzewów z terenu ogrodu zoologicznego będzie wymagało zezwolenia. Obecnie punkt 6 pozwala na usuwanie drzew i krzewów bez zezwolenia zarówno z terenu ogrodów botanicznych, jak i zoologicznych. O ile zwolnienie to jest uzasadnione w odniesieniu do ogrodów botanicznych, których zadaniem jest zachowanie roślinności i odpowiednie jej kształtowanie w celach naukowych (jak również w celu udostępniania swojego terenu do zwiedzania), to ogrody botaniczne nie są skoncentrowane na roślinności lecz na przetrzymywaniu zwierząt. Nie ma zatem uzasadnienia, aby były traktowane inaczej niż np. parki czy tereny zieleni w mieście.
- 7) Zmiana w punkcie 8, dotyczącym drzew lub krzewów, które utrudniają widoczność sygnalizatorów i pociągów, a także utrudniają eksploatację urządzeń kolejowych albo powodują tworzenie na torowiskach zasp śnieżnych. W punkcie tym dodano słowa „znajdujących się w odległości nie większej niż określona w przepisach wydanych na podstawie art. 54 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym”. Chodzi tu o rozporządzenie określające odległości od linii kolejowych w jakich (poza wyjątkami) nie powinny rosnąć drzewa. W odniesieniu do drzew poza lasami odległość ta wynosi 6 m.

Jednocześnie wprowadzono konieczne zmiany w **art. 56 ustawy o transporcie kolejowym**.

Obecnie zezwolenie na usunięcie drzew i krzewów znajdujących się w pobliżu linii kolejowych (zarówno w ramach wskazanego wyżej sześciometrowego pasa, jak i poza nim) wydaje starosta, z tym, że nie stosuje on przepisów ustawy o ochronie przyrody lecz przepisy ustawy o transporcie kolejowym, które nie zapewniają drzewom należytej ochrony.

W praktyce często zdarza się, że zarządcy linii kolejowych – korzystając z uproszczonego trybu uregulowanego w ustawie o transporcie kolejowym – usuwają drzewa dojrzałe i wartościowe, nawet gdy ich usunięcie nie jest bezwzględnie konieczne (symbolicznym przykładem takiego postępowania może być usunięcie dębu Karlik w Gogolinie, które to usunięcie nie było konieczne – zob. materiały na: <https://nto.pl/gogolin-dab-karlik-zostal-wyciety-internauci-oburzeni-dzialaniem-pkp-plk/ar/c8-14691625> oraz <https://dzikiezycie.pl/archiwum/2018/pazdziernik-2018/uratowac-karlika-historia-walki-o-zycie-drzewa>).

Celem proponowanych zmian jest zapewnienie, aby w odniesieniu do drzew i krzewów znajdujących się poza lasami, rosnących w odległości większej niż 6 metrów od torów (czyli poza obszarem wyznaczonym przez ww. rozporządzenie) miały zastosowanie zasady ustawy o ochronie przyrody dotyczące ochrony drzew i krzewów oraz wydawania zezwoleń na ich usuwanie – tyle, że organem wydającym te zezwolenia pozostałby starosta.

Usuwanie takich drzew i krzewów byłoby zwolnione z opłat: w art. 86 ust. 1 dodano punkt zwalniający z opłat usuwanie „drzew lub krzewów, które utrudniają widoczność sygnalizatorów i pociągów, a także utrudniają eksploatację urządzeń kolejowych albo powodują tworzenie na torowiskach zasp śnieżnych, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu”.

- 8) Usunięcie dotychczasowego punktu 10 o treści: „drzew lub krzewów usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu ze względu na potrzeby związane z utrzymaniem urządzeń melioracji wodnych szczegółowych”.

Pojęcie melioracji wodnych szczegółowych nie występuje w obecnie obowiązującej ustawie Prawo wodne.

Zmiany w innych ustępach artykułu 83f dotyczą zgłoszeń dokonywanych przez osoby fizyczne i zostały omówione niżej, w części V.

V. Zgłoszenie zamiaru usunięcia drzewa przez osobę fizyczną

Osoby fizyczne, zgodnie z obecnym stanem prawnym, zwolnione są z obowiązku uzyskiwania zezwolenia na usunięcie drzewa, jeśli usunięcie drzewa nie jest związane z działalnością gospodarczą. W odniesieniu do drzew, których obwody przekraczają określone w ustawie wartości, osoby te muszą natomiast złożyć do odpowiedniego organu zgłoszenie zamiaru usunięcia. Zgłoszenie takie podlegają kontroli organu, który może złożyć sprzeciw zobowiązując tym samym składającego zgłoszenie właściciela nieruchomości do złożenia wniosku o zezwolenie – na takich samych zasadach jak inne podmioty.

Opisane wyżej zasady zostały w projekcie utrzymane, jednak w regulujących je przepisach wprowadzono opisane niżej zmiany mające na celu doprecyzowanie tych przepisów, a także zapobieżenie nadużywaniu instytucji zgłoszenia.

W **art. 83f ust. 4** zmniejszono obwody drzew od których wymagane jest już dokonanie zgłoszenia. Jest to zmiana powiązana ze zmianą wprowadzoną przez proponowany art. 83f ust. 1 pkt, w którym zmniejsza się obwody drzew, dla których obowiązuje zwolnienie z obowiązku uzyskania zezwolenia na usunięcie. Ujednolicenie tych dwóch przepisów jest logiczne i potrzebne, po to aby takie same drzewa (o takim samym obwodzie) były zwolnione zarówno z obowiązku uzyskania zezwolenia, jak też dokonania zgłoszenia. Zob. też wyżej, w części IV, uzasadnienie dotyczące zmiany w art. 83f ust. 1 pkt.

W **art. 83f ust. 5** proponuje się rozwinięcie elementów zgłoszenia, tak, aby zawierało ono także:

- 1) dokument poświadczający prawo własności zgłaszającego do nieruchomości – dla wykazania, że zgłaszający rzeczywiście ma prawa do drzew będących częścią nieruchomości (zgodnie z obecnym ustępem 4, zgłoszenia może dokonać tylko właściciel, a nie inny posiadacz

nieruchomości),

- 2) jeśli nieruchomość jest przedmiotem współwłasności – zgodę pozostałych współwłaścicieli,
- 3) cel usunięcia drzewa, w tym wykazanie, że cel ten nie jest związany z działalnością gospodarczą – co jest o tyle istotne, że tylko usuwanie drzew na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej jest zwolnione z uzyskania zezwolenia.

Ponadto, w **art. 83f ust. 5** zastąpiono dotychczasowe – infantylne i nieprecyzyjne – słowo „mapka” słowem „mapa”.

Art. 83f ust. 6 dotyczy kompetencji i obowiązków organu, który otrzymał zgłoszenie i ma obowiązek je zweryfikować, w tym w drodze oględzin.

W ustępie tym dodano obowiązek organu do weryfikacji, czy podany w zgłoszeniu cel jest prawdziwy (czy nie jest związany z działalnością gospodarczą), a także czy w obrębie drzewa nie występują gatunki chronione (podobnie jak czyni to organ przed wydaniem zezwolenia na usunięcie drzewa – zob. art. 83c ust. 1 uop). Weryfikacja dotycząca gatunków chronionych jest o tyle istotna, że w przypadku ich występowania przed usunięciem drzewa – i tym samym zniszczeniem siedliska tych gatunków – konieczne byłoby uzyskanie decyzji zezwalającej na odstępstwo od ochrony gatunkowej, wydawanej na podstawie art. 56 uop.

Ponadto organ byłby zobowiązany do sprawdzenia obwodu drzewa nie tylko na wysokości 5 cm (co jest konieczne dla sprawdzenia czy drzewo podlega zgłoszeniu czy nie), ale także na wysokości 130 cm, co z kolei będzie potrzebne w przypadku, gdyby – zgodnie z ustępem 17 – konieczne było nałożenie opłaty za usunięcie drzewa.

Jednocześnie, aby umożliwić organom realne wykonanie wskazanych wyżej obowiązków, wydłużono termin na weryfikację zgłoszenia i ewentualne zgłoszenie sprzeciwu z 21 do 30 dni.

Zmiany dokonane w **art. 83f ust. 6 pkt 3** precyzują zasady pomiaru obwodu pnia drzewa na wysokości 130 cm. Zgodnie z proponowanymi przepisami:

- co do zasady pień będzie mierzony na wysokości 130 cm (tak jak dotychczas),
- jeśli na tej wysokości nie da się zmierzyć pnia ze względu na budowę drzewa (bo np. było przycinane i na koronę wykształciło niżej niż na wysokości 130 cm) - pień będzie mierzony tuż poniżej korony (w obecnej wersji ustawy zasada ta także jest wyrażona, jednak mniej precyzyjnie),
- jeśli na wysokości pomiaru - niezależnie od tego czy będzie on dokonywany standardowo na wysokości 130 cm, czy też tuż pod koroną - drzewo ma kilka pni, mierzony ma być każdy z nich. Dotychczasowe przepisy przewidują jedynie sytuację, w której drzewo mierzone na wysokości 130 cm posiada więcej niż jeden pień, jednak nie uwzględniają przypadku, gdy drzewo jednocześnie: (a) ma koronę niżej niż na wysokości 130 cm i (b) ma więcej pni.

W **art. 83f ust. 14**, dotyczącym okoliczności uzasadniających wniesienie przez organ fakultatywnego sprzeciwu od złożonego zgłoszenia wprowadzono następujące zmiany.

W pkt 1 lit. c). Dotychczas organ gminy przyjmujący zgłoszenie mógł zgłosić sprzeciw tylko w przypadku, gdy drzewo rośnie na terenach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5 ustawy, czyli na terenach: parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu i obszarów Natura 2000. Nie mógł natomiast zgłosić sprzeciwu w przypadku drzewa rosnącego na obszarach chronionych ustanowionych przez

samą gminę, a więc na terenach pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. Wprowadzona poprawka naprawie to uchybienie.

W pkt 2) wprowadzono zmianę polegającą na tym, że sprzeciw fakultatywny będzie mógł być zgłoszony przez organy wówczas, gdy drzewo spełnia kryteria uznania za pomnik przyrody (przepisy wydane na podstawie art. 40 ust. 3 to właśnie rozporządzenie w sprawie kryteriów uznawania m.in. drzew za pomniki przyrody) - nawet jeśli drzewo nie zostało objęte ochroną jako pomnik przyrody. Chodzi tu jednak o kryteria inne niż obwód pnia drzewa (tj. inne niż tzw. wymiary pomnikowe). Osiągnięcie przez drzewo wymiarów pomnikowych zostało bowiem uznane za przesłankę do obligatoryjnego zgłoszenia sprzeciwu i wpisane do ust. 15 (zob. niżej).

Zmiany w **art. 83f ust. 15** dotyczą okoliczności uzasadniających wniesienie przez organ obligatoryjnego sprzeciwu od złożonego zgłoszenia. Poza przypadkami znajdującymi się już obecnie w ustawie o ochronie przyrody, dodano obowiązek wniesienia sprzeciwu w sytuacjach, gdy:

- 1) drzewo objęte zgłoszeniem usytuowane jest poza granicami nieruchomości będącej własnością osoby składającej zgłoszenie; obecnie w praktyce zdarzają się przypadki, w których zgłoszenie dotyczy drzew położonych na działkach sąsiednich, należących do innych osób;
- 2) w obrębie drzewa objętego zgłoszeniem występują gatunki chronione – jak wskazano wyżej, ich zniszczenie wymaga odpowiedniego odrębnego zezwolenia wydawanego na podstawie art. 56 uop,
- 3) jak wskazano wyżej - drzewo osiągnęło obwód pnia stanowiący przesłankę objęcia go ochroną jako pomnik przyrody (tzw. wymiary pomnikowe) - nawet jeśli drzewo nie zostało objęte ochroną jako pomnik przyrody,
- 4) obwody kilku drzew objętym danym zgłoszeniem osiągają łącznie 800 cm albo też obwody drzew objętych zgłoszeniem aktualnym oraz zgłoszeniami dokonanymi wcześniej, do trzech lat wstecz osiągają łącznie taką wartość. Chodzi tu o to, aby zapobiec zdarzającym się nadużyciom, polegającym na tym, że będąca właścicielem nieruchomości osoba fizyczna kieruje się nie bieżącą potrzebą usunięcia drzewa czy drzew ze „swojego ogródka” lecz planuje usunięcie drzew z większego obszaru swojej nieruchomości pod jakiegoś rodzaju przyszłą inwestycję. Zasadne jest, aby tego rodzaju działania podlegały zwykłemu reżimowi uzyskania zezwolenia na usunięcie drzew. Przepis dotyczący sumowania zgłoszenia bieżącego i tych z trzech poprzednich lat ma na celu zapobieżenie dzieleniu wycinki na mniejsze fragmenty w celu obejścia wymogu uzyskania zezwolenia. Jednocześnie zastrzeżono, że sumowanie dotyczy nieruchomości, niezależnie od tego kto jest jej aktualnym właścicielem (czyli ma zastosowanie także w przypadku zmiany właściciela na skutek np. dziedziczenia, sprzedaży czy darowizny). Niekorzystny dla środowiska skutek wynikający z usuwania drzew związany jest bowiem z miejscem (nieruchomością), nie zaś z jej właścicielem.

W **art. 83f ust. 16** usunięto słowa: „do zezwolenia nie stosuje się art. 84 ust. 1”. Usunięty fragment powodował, że w sytuacji, w której:

- 1) złożono zgłoszenie zamiaru usunięcia drzewa,
- 2) właściwy organ złożył sprzeciw,
- 3) w wyniku tegoż sprzeciwu osoba zainteresowana usunięciem drzewa złożyła wniosek o zezwolenie,

4) zezwolenie wydano

– do zezwolenia tego nie miały zastosowania przepisy o opłatach za usunięcie drzewa (art. 84 ust. 1 dotyczy właśnie opłat).

Takie ukształtowanie przepisu powodowało, że w przypadku, gdyby zgłoszenie złożył podmiot inny niż osoba fizyczna, a organ złożył sprzeciw ze względu na to, że „zgłoszenie dotyczy usunięcia drzewa objętego obowiązkiem uzyskania zezwolenia na usunięcie” (na podstawie ust. 15 pkt 1), to podmiot ten byłby automatycznie zwolniony z opłaty.

Tymczasem zwolnienie z opłaty w przypadku złożenia wniosku o zezwolenia (i wydania zezwolenia) na skutek sprzeciwu jest zasadne tylko wówczas, gdyby sprzeciw został wniesiony z powodów innych niż ten, że zgłoszenie dotyczy drzewa objętego obowiązkiem uzyskania zezwolenia. Inaczej mówiąc, zwolnienie z opłaty jest zasadne, gdy zgłoszenie złożone jest osobą fizyczną usuwającą drzewa na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej, a sprzeciw wnoszony jest z powodów innych niż wymieniony w ust. 15 pkt 1.

W związku z tym jednocześnie z usunięciem z ust. 16 słów „do zezwolenia nie stosuje się art. 84 ust. 1”, w **art. 86 ust. 1** (zawierającym listę zwolnień z opłat za usunięcie drzewa) dodano punkt o treści: „[Nie nalicza się opłat za usunięcie] drzew, które rosną na nieruchomościach stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej, dla których uzyskano zezwolenie na usunięcie w trybie, o którym mowa w art. 83f ust. 16”.

Doprecyzowano **art. 83f ust. 17** dotyczący opłat za usunięcie drzewa na podstawie zgłoszenia, nakładanych wtedy, gdy w terminie 5 lat od dokonania oględzin okaże się, że jednak usunięcie drzewa służyło prowadzeniu działalności gospodarczej.

Po pierwsze doprecyzowano na kogo nakładany jest obowiązek uiszczenia opłaty (osobą fizyczną, która dokonała zgłoszenia), a po drugie dodano, że opłata taka nakładana będzie nie tylko wówczas, gdy wystąpiono o wydanie pozwolenia na budowę mającą związek z prowadzeniem działalności gospodarczej (jak to jest obecnie), ale także wówczas, gdy część nieruchomości, na której rosło usunięte drzewo będzie faktycznie wykorzystywana na cele związane z działalnością gospodarczą. W praktyce zdarza się niekiedy, że po usunięciu drzewa teren został utwardzony bez w sposób niewymagający pozwolenia na budowę ani zgłoszenia robót budowlanych i jest wykorzystywany pod np. handel lub usługi.

VI. Nasadzenia zastępcze oraz przesadzenia drzew lub krzewów

Projekt co do zasady utrzymuje obecnie istniejące rozwiązanie polegające na tym, że wydając zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu może uzależnić to zezwolenie od ich przesadzenia albo od wykonania nasadzeń zastępczych - proponuje jednak pewne zmiany w tym zakresie.

Zmiany te realizują część proponowanej w art. 83 ust. 2 ustawy hierarchii postępowania z drzewami (zob. uzasadnienie do tego artykułu).

Jeśli chodzi o **nasadzenia zastępcze**, to proponowane przepisy mają za zadanie poprawę faktycznej skuteczności tego, obecnie już istniejącego, instrumentu.

Przez skuteczność nasadzeń rozumie się tu rzeczywistą szansę na zastąpienie przez nowe nasadzenia drzew usuwanych i świadczonych przez te drzewa usług ekologicznych - jeśli nie od razu, to w przyszłości.

Obecne przepisy wymagają nasadzeń nowych drzew w liczbie „jeden za jeden”, czyli jednej sadzonki za jedno usunięte (dojrzałe) drzewo, co nie jest liczbą wystarczającą dla zapewnienia takiej skuteczności.

Dla zaradzenia temu problemowi w projekcie proponuje się:

1) w odniesieniu do drzew (proponowany art. **83b ust. 1 pkt 9 lit. a) tiret pierwsze, art. 83d ust. 2 pkt 3 i 4** oraz **ust. 2a**):

- wskazanie, że suma obwodów pni drzew nasadzanych ma odpowiadać sumie obwodów tych usuwanych drzew, za które planowane są nasadzenia zastępcze - czyli tych drzew, w odniesieniu do których uznano, że nie będą one przesadzane, a jednocześnie możliwe jest zastąpienie ich nasadzeniami zastępczymi, więc w konsekwencji nie będą objęte tylko częściowymi opłatami za ich usunięcie (na temat opłat częściowych zob. rozwiązania proponowane w art. 84 ust. 3 i uzasadnienie do nich);
- określenie w ustawie minimalnego obwodu sadzonych drzew na 12 cm;
- wskazanie, że organ w zezwoleniu nakładającym obowiązek nasadzeń będzie wskazywał jaki pokrój ma mieć korona sadzonych drzew: naturalny czy też sztucznie ukształtowany; rozwiązanie to ma na celu zapewnienie, że w decyzji będzie można nakazać sadzenie drzew o naturalnych koronach, co zapobiegnie zdarzającym się w praktyce sytuacjom, w których podmiot dokonujący nasadzeń sadi drzewa danego gatunku, ale o sztucznie sformowanych koronach (np. w kształcie „kulki”), co powoduje, że drzewo takie nie rozwinie dużej, naturalnej korony, a przez to będzie mniej wartościowym składnikiem ekosystemu.

2) w odniesieniu do krzewów (**art. 83b ust. 1 pkt 9 lit. a) tiret drugie** oraz **art. 83d ust. 2 pkt 3 i 4**):

- utrzymanie dotychczasowej zasady, że nowo nasadzone krzewy mają objąć powierzchnię nie mniejszą niż powierzchnia usuwanych krzewów;
- wskazanie, że w zezwoleniu na usunięcie krzewu uzależnionym od nasadzenia zastępczego wskazuje się minimalną wysokość i liczbę pędów sadzonek krzewów (a nie, jak dotąd, ich wiek).

3) w odniesieniu zarówno do drzew, jak i do krzewów: wprowadzenie obowiązku kontroli udatności nasadzeń przez organ, który wydał zezwolenie, przy czym przewidziane są tu dwa rodzaje kontroli:

- kontrola zgodności dokonanych nasadzeń z wydanym zezwoleniem; kontrola ta ma być przeprowadzona w terminie maksymalnie 3 miesiące od dnia upływu terminu wykonania nasadzeń (proponowany **art. 83d ust. 4a**);
- coroczna kontrola stanu, w tym żywotności nasadzonych drzew lub krzewów; kontrola ta ma być przeprowadzana w okresie wegetacyjnym przez okres 10 lat

(proponowany **art. 83d ust. 4b**); w przypadku negatywnego wyniku kontroli, naliczone zostaną odroczone wcześniej opłaty za usunięcie drzew lub krzewów (zob. zmiany proponowane w dotyczącym opłat artykule 84 oraz uzasadnienie tych zmian);

- należy tu zauważyć, że proponowane sformułowanie przepisów oznacza, że w przypadku, gdy zezwolenie na usunięcie ma obejmować większą liczbę drzew, organy mogą w odniesieniu do części z nich zastosować nasadzenia zastępcze (lub przesadzenie), a za usunięcie pozostałej części nałożyć pełne opłaty (bo np. nie będzie dostępnego miejsca dla nowych nasadzeń, aby skompensować wszystkie usuwane drzewa); możliwe jest więc rozwiązanie, w którym część objętych zezwoleniem drzew będzie przesadzana, za część będą nakazane nasadzenia zastępcze, a część będzie objęta pełnymi opłatami (proponowany **art. 83 ust. 3a**).

W odniesieniu do pktu 1) powyżej należy wyjaśnić dlaczego nowo sadzone drzewa mają być mierzone na wysokości 100 cm, a drzewa usuwane - na wysokości 130 cm. Wynika to z faktu, że wymiary (obwody pni) sadzonek oferowanych przez szkółki drzew podawane są na właśnie na wysokości 100 cm. Pomiar pnia na wysokości 130 cm jest natomiast tradycyjnie stosowany w nowelizowanej ustawie w odniesieniu do usuwanych drzew (od obwodu na tej wysokości zależy m.in. wysokość opłat czy też w ogóle sam obowiązek uzyskania zezwolenia), w związku z czym zasadne jest jego zastosowanie również przy wyliczaniu obwodu usuwanych na potrzeby wyliczenia nasadzeń zastępczych. Ponadto trzeba zauważyć, obwód sadzonek drzew mierzony na wysokości 100 cm nie będzie się w praktyce znacząco różnił od obwodu tej samej sadzonki mierzonej na wysokości 130 cm.

Jednocześnie w **art. 83b ust. 1 pkt 9** oraz w **art. 83d ust. 2a** doprecyzowano sposób mierzenia obwodu pnia drzewa na wysokości 130 cm albo bezpośrednio poniżej korony (zob. wyjaśnienia na ten temat w części III uzasadnienia, w odmienieniu do art. 83b ust. 1 pkt 5 i do art. 83d ust. 1 pkt 4).

Jeśli chodzi o **przesadzanie przeznaczonych do usunięcia drzew lub krzewów**, to w projekcie proponuje się:

- 1) doprecyzowanie kryteriów branych przez organ pod uwagę przy ocenie czy w danym przypadku zasadne jest uzależnienie zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu od jego przesadzenia; doprecyzowanie to nastąpiło w oparciu o doświadczenia specjalistów w zakresie ochrony drzew (**art. 83c ust. 5**);
- 2) doprecyzowanie warunków przesadzenia drzewa lub krzewu, jakie mają być określone w wydawanym zezwoleniu, tak aby zapewnić większą skuteczność tych przesadzeń (**art. 83d ust. 3 pkt 2a-2b**);
- 3) podobnie jak w przypadku nasadzeń zastępczych, proponowane sformułowanie przepisów oznacza, że w przypadku, gdy zezwolenie na usunięcie ma obejmować większą liczbę drzew, organy mogą w odniesieniu do części z nich zastosować przesadzenia (lub nasadzenia zastępcze), a za usunięcie pozostałej części nałożyć pełne opłaty; możliwe jest więc rozwiązanie, w którym część objętych zezwoleniem drzew będzie przesadzana, za część będą nakazane nasadzenia zastępcze, a część będzie objęta pełnymi opłatami (**art. 83 ust. 3a**); na

temat opłat częściowych zob. rozwiązania proponowane w art. 84 ust. 3 i uzasadnienie do nich);

4) wprowadzenie obowiązku kontroli udatności przesadzeń przez organ, który wydał zezwolenie, przy czym przewidziane są tu dwa rodzaje kontroli:

- kontrola zgodności dokonanych przesadzeń z wydanym zezwoleniem; kontrola ta ma być przeprowadzona w terminie maksymalnie 3 miesięcy od dnia upływu terminu wykonania przesadzenia (proponowany **art. 83d ust. 4a**);
- coroczna kontrola stanu, w tym żywotności przesadzonych drzew lub krzewów; kontrola ta ma być przeprowadzana w okresie wegetacyjnym przez okres 5 lat (proponowany **art. 83d ust. 4b**).

W przypadku negatywnego wyniku kontroli, naliczone zostaną odroczone wcześniej opłaty za usunięcie drzew lub krzewów (zob. zmiany proponowane w dotyczącym opłat artykule 84 oraz uzasadnienie tych zmian).

Dodatkowo, w proponowanym **art. 83d ust. 5a** wprowadza się zasadę, zgodnie z którą w przypadku gdy drzewa lub krzewy usuwane są w związku z realizacją przedsięwzięcia, dla którego wydano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach albo stosowne uzgodnienie RDOŚ, i w tej decyzji albo uzgodnieniu nałożono obowiązek wykonania kompensacji przyrodniczej polegającej na nasadzeniu drzew lub krzewów, określonej w taki sposób, że jej zakres i warunki wykonania pokrywają się z nasadzeniami zastępczymi lub przesadzeniem drzew lub krzewów określonymi w zezwoleniu na usunięcie drzewa lub krzewu, to nasadzenia lub przesadzenia wykonane zgodnie z zezwoleniem na usunięcie zaliczane są jednocześnie jako kompensacja przyrodnicza nałożona w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub w postanowieniu uzgadniającym.

Przepis ten ma na celu zapobieżenie sytuacjom, w których w dwóch decyzjach nałożono na inwestora analogiczne obowiązki nasadzeń i powstaje wątpliwość czy powinien owe nasadzenia wykonać podwójnie.

Obecnie opisaną wyżej wątpliwość rozwiązywać ma art. 83b ust. 1 pkt 9, w którym wskazuje się, że we wniosku o wydanie zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów, proponowane przez wnioskodawcę nasadzenia lub przesadzenia „stanowią kompensację przyrodniczą w rozumieniu art. 3 pkt 8 ustawy - Prawo ochrony środowiska”. Przepis ten jest jednak mocno niejasny, zwłaszcza, że został „ukryty” w ustępie dotyczącym wymagań co do wniosku o wydanie zezwolenia.

Wraz z wprowadzeniem art. 83d ust. 5a, zmodyfikowano więc niejasną treść **art. 83b ust. 1 pkt 9** usuwając z tego punktu słowa odnoszące się do kompensacji przyrodniczej w rozumieniu ustawy Poś.

VII. Opłaty za usuwanie drzew i krzewów

VII.1. Zasady nakładania opłat za usunięcie drzew

W **art. 84 ust. 3 - 7** proponuje się zmiany dotyczące sposobu naliczania opłat za usuwanie drzew lub krzewów.

Obecnie w przypadku, gdy zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu jest uzależnione od ich przesadzenia albo od nasadzeń zastępczych, a jednocześnie usunięcie danego drzewa (krzewu) nie jest zwolnione z opłaty (nie jest objęte żadnym ze zwolnień z art. 86 ustawy), obowiązek uiszczenia

naliczonej opłaty jest odraczany na 3 lata, a w przypadku, gdy drzewa czy krzewy zachowują żywotność po upływie tego okresu - opłata jest w całości umarzana.

Jednocześnie, obowiązek nasadzeń zastępczych lub przesadzeń może być nakładany także w przypadku, gdy usunięcie danego drzewa nie jest objęte opłatą (np. w przypadku, gdy gmina usuwa drzewa w związku z zabiegami pielęgnacyjnymi na terenach zieleni).

W ten sposób oba podmioty - zarówno ten usuwający drzewa zwolnione z opłat (objęte artykułem 86 ustawy), jak też ten usuwający drzewa objęte opłatą muszą ponieść koszty nasadzeń zastępczych. Jeśli nasadzenia zachowują żywotność, to żaden z tych podmiotów nie poniesie opłaty.

W ten sposób oba podmioty ponoszą identyczne koszty usunięcia drzew, mimo że w stosunku do jednego z nich ustawodawca zdecydował o zwolnieniu z opłat. Utrzymywanie takiej sytuacji nie jest uzasadnione.

Niezależnie więc od tego, że niniejszy projekt proponuje skrócenie listy wyjątków od opłat za usuwanie drzew (zob. proponowane zmiany w art. 86), należy też zaproponować rozwiązania, które różnicowałyby sytuację podmiotów objętych i nieobjętych zwolnieniem z opłat za usuwanie.

Cel ten ma być osiągnięty przez wprowadzenie zmian do **art. 84 ust. 3 i 4**.

Zgodnie z proponowanymi przepisami, w przypadku, gdy usunięcie danego drzewa lub krzewu jest objęte opłatą, a jednocześnie w zezwoleniu na jego usunięcie jest nałożony obowiązek nasadzeń zastępczych lub przesadzeń, odroczeniu podlegałoby uiszczenie nie całej opłaty, a tylko jej 75% (25% zawsze byłoby przez podmiot usuwający drzewo płacone). W przypadku, gdy nasadzenia lub przesadzenia będą udane, owe 75% opłaty zostanie umorzone.

Ponadto w **art. 84 ust. 3** proponuje się wydłużenie „okresu próby”, tj. okresu, na jaki opłata będzie odroczone i tym samym - okresu, przez który nasadzone lub przesadzone drzewa lub krzewy muszą zachować żywotność. Obecnie okres ten wynosi 3 lata, co jest czasem zbyt krótkim, aby można było stwierdzić, czy rzeczywiście proces nasadzenia lub przesadzenia był udany (obumarcie drzew lub krzewu trwa często dłużej).

Proponuje się więc wydłużenie okresu próby do:

- 5 lat w przypadku przesadzenia,
- 10 lat w przypadku nasadzeń zastępczych.

Jednocześnie w art. 83d ust. 4b proponuje się prowadzenie przez organ okresowych kontroli udatności nasadzeń lub przesadzeń przez okres, odpowiednio, 5 albo 10 lat (zob. uzasadnienie do tego przepisu).

W art. **84 ust. 4 i 5** proponuje się zmianę polegającą na tym, że umorzenie opłaty następowaloby także w przypadku, gdy niezachowanie żywotności drzew nastąpiło z przyczyn niezależnych od „podmiotu, na rzecz którego wydano zezwolenie”. Obecnie jest tu mowa o przyczynach niezależnych od „posiadacza nieruchomości”, co nie ma uzasadnienia, ponieważ nie zawsze posiadacz nieruchomości, na której zasadzono nasadzenia zastępcze jest tym podmiotem, który uzyskał zezwolenie na usunięcie (innych) drzew, i który w związku z tym był zobowiązany do wykonania nasadzeń i do dbania o nie.

Zmiany w **art. 84 ust. 6 i 7** mają charakter redakcyjny i wynikają ze zmian dokonanych w poprzedzających ustępach.

VII.2. Stawki opłat

Obecnie obowiązujące stawki opłat za usuwanie drzew i krzewów są na tyle niskie, że w żaden sposób nie rekompensują wyrządzonych strat i nie stanowią ekonomicznego bodźca do starań o zachowanie drzewa.

W projekcie proponuje się zmianę tej sytuacji poprzez wprowadzenie przepisów wzorowanych na tych, które obowiązywały do roku 2015, a więc przed wprowadzeniem w przepisach zmian osłabiających ochronę drzew.

W tym celu wprowadzono nową delegację do wydania przez ministra rozporządzenia w sprawie opłat (zmieniony **art. 85 ust. 4b**), powrócono do dawnych, zróżnicowanych, górnych stawek opłat (zmieniony **art. 85 ust. 5**), a także wrócono do zasady corocznej waloryzacji tych stawek o wskaźnik inflacji (proponowany **art. 85 ust. 8 i 9**).

W związku z tym, że projekcie proponuje się zmianę art. 85 ust. 9, czyli upoważnienia ustawowego do wydania przez ministra rozporządzenia w sprawie opłat, co spowoduje utratę mocy obecnego rozporządzenia (wydanego na podstawie obecnego upoważnienia), do niniejszego projektu nowelizacji ustawy dołączono projekt **rozporządzenia określającego wysokość opłat za usunięcie drzew i krzewów**.

VIII. Zwolnienia z obowiązku uiszczania opłaty za usunięcie drzewa lub krzewu

Opłaty za usuwanie drzew lub krzewów są instrumentem realizującym zasadę zanieczyszczający płaci i mają za zadanie po pierwsze zrekompensowanie uszczerbku na środowisku spowodowanego usunięciem drzewa lub krzewu, a po drugie – stanowić bodziec zachęcający do zachowania istniejących drzew i krzewów (rezygnacji z ich usuwania) i poszukiwania innych sposobów zrealizowania celu, któremu miałyby służyć ich usunięcie.

Uiszczanie opłat za usuwanie drzew lub krzewów jest więc określoną przez ustawę o ochronie przyrody zasadą, a lista wyjątków od tej zasady powinna być ograniczona do rzeczywiście uzasadnianych przypadków.

Obecnie zakres wyjątków od zasady uiszczania opłaty uregulowany w ust. 86 ust. 1 jest szeroki i nie wszystkie te wyjątki są uzasadnione. W związku z tym zaproponowano usunięcie niektórych z nich.

Jednocześnie w tym samym ustępie dodano dwa punkty związane ze zmianami proponowanymi w innych przepisach ustawy. Szczegóły zmian opisano poniżej.

W artykule 86 ust. 1:

- 1) Usunięto dotychczasowy pkt 1a) o treści: „drzew lub krzewów, jeżeli usunięcie jest związane z odnową i pielęgnacją drzew rosnących na terenie nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków”.

Zwolnienie z opłaty drzew usuwanych w tego tytułu nie jest uzasadnione. Utrzymanie zabytków w odpowiednim stanie jest kwestią istotną i społecznie ważną, jednak nie powinno odbywać się kosztem przyrody, zwłaszcza obecnie, w czasie niezaprzeczalnego kryzysu klimatycznego. O ile należy się zgodzić, że w związku z utrzymaniem zabytku usunięcie drzewa lub może być konieczne, to nie ma podstaw, aby nie zrekompensować tego usunięcia

uiszczeniem odpowiedniej opłaty, która będzie mogła być przeznaczona na ochronę lub nasadzenia drzew i krzewów w innym miejscu.

- 2) Dodano punkt 2 o treści: „drzew, które rosną na nieruchomościach stanowiących własność osób fizycznych i są usuwane na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej, dla których uzyskano zezwolenie na usunięcie w trybie, o którym mowa w art. 83f ust. 16”. Punkt ten został dodany w związku z tym, że w art. 83f ust. 16 (dotyczącym wydawania zezwolenia na skutek sprzeciwu od zgłoszenia zamiaru usunięcia drzewa) usunięto słowa: „do zezwolenia nie stosuje się art. 84 ust. 1” (zob. uzasadnienie tej zmiany w części dotyczącej przepisów regulujących zgłoszenia).
- 3) Dodano punkt 5 o treści „drzew lub krzewów, które utrudniają widoczność sygnalizatorów i pociągów, a także utrudniają eksploatację urządzeń kolejowych albo powodują tworzenie na torowiskach zasp śnieżnych, usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu”. Punkt ten został dodany w związku ze zmianą proponowaną w art. 83f ust. 1 pkt 8, ograniczającą zwolnienie z obowiązku uzyskiwania wydawanego na podstawie ustawy o ochronie przyrody zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów. W art. 83f proponuje się mianowicie, aby drzewa i krzewy rosnące w odległości większej niż 6 metrów od linii kolejowej wymagały zezwolenia wydawanego na podstawie uop. W związku z tym zwolniono te przypadki usuwania z opłat.
- 4) W punkcie 6, który obecnie brzmi „drzew lub krzewów w związku z przebudową dróg publicznych lub linii kolejowych” usunięto słowa „...dróg publicznych lub...”. O ile transport kolejowy należy uznać za ekologicznie zrównoważony, to nie można tego powiedzieć o transporcie drogowym. Przebudowy dróg prowadzone są w wielu miejscach Polski i często wiąże się to z usuwaniem dużej liczby drzew. W przypadkach, w których okaże się, że usunięcia drzew nie da się uniknąć, należy przynajmniej zapewnić, że będzie ono zrekompensowane uiszczeniem odpowiedniej opłaty.

W punkcie 7 wprowadzono trzy zmiany:

- zmniejszono obwody usuwanych drzew, poniżej których opłata nie jest wymagana; w tym zakresie powrócono do przepisów obowiązujących do końca roku 2016, czyli do czasu wejścia w życie przepisów deregulujących częściowo, i tym samym osłabiających, ochronę drzew;
- w związku z tym, że zgodnie z projektem usuwanie drzew i krzewów w celu przywrócenia gruntów do użytkowania rolniczego nie będzie już zwolnione z obowiązku uzyskania zezwolenia, wprowadzono zasadę, że usuwanie drzew i krzewów w tym celu będzie zwolnione z opłaty;
- usunięto odwołanie do decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

5) W punkcie 8 wprowadzono dwie zmiany:

- zmniejszono powierzchnię usuwanych krzewu lub krzewów, poniżej której nie jest wymagane uiszczenie opłaty za ich usuwanie,
- w związku z tym, że zgodnie z projektem usuwanie drzew i krzewów w celu

przywrócenia gruntów do użytkowania rolniczego nie będzie już zwolnione z obowiązku uzyskania zezwolenia, wprowadzono zasadę, że usuwanie drzew i krzewów w tym celu będzie zwolnione z opłaty;

- usunięto odwołanie do decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu

6) W punkcie 9 słowo [zabiegami] „pielęgnacyjnymi” zamieniono na „utrzymaniowymi”, ponieważ to o takie zabiegi, a nie o pielęgnację - de facto chodzi.

Ponadto zmieniono słowa „...drzew lub krzewów na terenach zieleni...” na słowa „... terenów zieleni...” – ponieważ w punkcie tym chodzi o zabiegi utrzymaniowe dotyczące terenów zieleni, a nie innych niż usuwane drzew lub krzewów.

7) Usunięto pkt 11 o treści: „topoli o obwodzie pnia mierzonym na wysokości 130 cm wynoszącym powyżej 100 cm, nienależących do gatunków rodzimych, jeżeli zostaną zastąpione w najbliższym sezonie wegetacyjnym drzewami innych gatunków”.

Nie ma uzasadnienia dla utrzymania zwolnienia z opłat przy usuwaniu topoli. Również topola, jak każde drzewo, ma swoją wartość, która może i powinna być oceniona przed ewentualną wycinką. Różne gatunki drzew pełnią różne funkcje w ekosystemie, są ważne dla innych grup zwierząt.

8) Usunięto pkt 13 o treści: „drzew lub krzewów z grobli stawów rybnych”.

Nie ma uzasadnienia dla utrzymania zwolnienia z opłat drzew lub krzewów rosnących na groblach. Prowadzenie hodowli ryb w stawach jest działalnością gospodarczą, a podmioty prowadzące taką działalność i usuwające drzewa na jej potrzeby powinny ponosić jej koszty.

9) Punkt 14 w obecnym stanie prawnym obejmuje usuwanie drzew lub krzewów, których usunięcie jest związane z „regulacją i utrzymaniem koryt cieków naturalnych, wykonywaniem i utrzymaniem urządzeń wodnych służących kształtowaniu zasobów wodnych oraz ochronie przeciwpowodziowej w zakresie niezbędnym do wykonania i utrzymania tych urządzeń”.

Proponuje się jego zmianę w taki sposób, aby zwolnienie z opłat dotyczyło drzew lub krzewów, których usunięcie jest związane z renaturyzacją cieków wodnych.

Wprowadzenie nowego zwolnienia wynika z uznania renaturyzacji za zjawisko bardzo korzystne dla utrzymania ekosystemów wodnych.

10) Natomiast regulacja koryt cieków naturalnych czy utrzymanie urządzeń wodnych (które zdefiniowane są w art. 16 pkt 65 ustawy Prawo wodne) o ile rzeczywiście może wymagać usuwania drzew lub krzewów, to nie ma uzasadnienia dla zwolnienia z tych czynności z opłat.

W art. 86 ust. 2 słowa „...z przyczyn zależnych od posiadacza nieruchomości” zamieniono na: „z przyczyn zależnych od podmiotu, na rzecz którego wydano zezwolenie”.

Wynika to z faktu, że niekiedy organ gminy nakazując wykonanie nasadzeń zastępczych jako miejsce nasadzeń wskazuje nie nieruchomość należącą do wnioskodawcy (podmiotu usuwającego drzewa), ale nieruchomość gminną. W tych wypadkach posiadaczem nieruchomości jest gmina – a wówczas nie jest zasadne, aby utrzymanie żywotności drzewa lub krzewu uzależniać od jej działań czy zaniechań. Zobowiązaniem do dbałości o stan zasadzonych drzew lub krzewów powinien być podmiot,

na rzecz którego wydano zezwolenie nakazujące nasadzenia w zamian za usunięcie drzewa lub krzewu.

Ponadto w ustępie 2 wydłużono czas po jakim należy zweryfikować żywotność drzewa – z lat 3 na:

- 5 lat – w przypadku przesadzenia drzewa,
- 10 lat - w przypadku nasadzeń zastępczych.

Wydłużenie okresu wynika z dwóch przyczyn:

- trzy lata są okresem zbyt krótkim, aby prawidłowo zweryfikować czy posadzone lub przesadzone drzewa mają szansę zachować żywotność na dłuższy czas,
- w przypadku nasadzeń zastępczych należy zapewnić, aby posadzone drzewa osiągnęły na tyle duży obwód, że będą już wymagały zezwolenia na usunięcie. Obecnie zdarzają się niekiedy przypadki, w których drzewa zostają nasadzone, ich żywotność potwierdzona jest przez odpowiedni organ po trzech latach, co powoduje zwolnienie podmiotu wykonującego nasadzenia z dalszej za nie odpowiedzialności – a następnie drzewa te - jako zwolnione z konieczności uzyskania zezwolenia ze względu na mały obwód - są usuwane.

IX. Udział społeczeństwa, uprawnienia organizacji ekologicznych i dostęp do sądu

IX.1. Zmiany dotyczące udziału społeczeństwa i dostępu do sądu

Obecnie wydawane zezwolenia na usuwanie drzew pozostają praktycznie poza kontrolą społeczną. Odwołanie od wydanego zezwolenia może wnieść praktycznie wyłącznie właściciel gruntu, na którym rośnie drzewo (czy podmiot posiadający jakieś inne prawo rzeczowe do tego terenu), czyli podmiot, który najczęściej sam o to pozwolenie się ubiegał.

Również organizacje pozarządowe (ekologiczne) w praktyce nie mają możliwości uczestniczyć w postępowaniach dotyczących wydawania zezwoleń ani odwoływania się od tychże zezwoleń.

Organizacje mogłyby wprawdzie próbować włączyć się na prawach strony do postępowania administracyjnego w sprawie wydania zezwolenia na podstawie art. 31 § 1 pkt 2 Kpa – co dawałoby im także prawo do zaskarżania wydanej decyzji, ale aby skorzystać z tego przepisu organizacja musiałaby złożyć wniosek o dopuszczenie do postępowania jeszcze w trakcie jego trwania, tj. przed wydaniem zezwolenia. Tymczasem informacja o wszczęciu takiego postępowania nie jest w żaden sposób upubliczniana, a same postępowania też niekiedy trwają dość krótko, co powoduje, że organizacja często nie ma szans na odpowiednio wczesne złożenie wniosku o dopuszczenie do postępowania na podstawie powołanego wyżej art. 31 Kpa (o wydaniu zezwolenia organizacja dowiadyuje się często już po fakcie, np. w momencie rozpoczęcia wycinki).

Obecnie przy wydawaniu zezwolenia nie jest też przewidziane wysłuchanie zdania osób innych niż sam wnioskodawca.

Tymczasem – jak wynika z doświadczeń organizacji pozarządowych i specjalistów zajmujących się ochroną drzew - jednym z głównych problemów związanych z ochroną drzew wyrażanym przez przedstawicieli lokalnych społeczności zainteresowanych ochroną zieleni jest brak odpowiednio wczesnej informacji o planowanych usunięciach drzew i krzewów, brak możliwości jakiegokolwiek dialogu z organami odpowiedzialnymi za wydawanie zezwoleń, w tym brak poddania pod dyskusję społeczną możliwych rozwiązań alternatywnych do usunięcia drzewa.

Dla zarządzenia opisanym wyżej problemom proponuje się dwa różne rozwiązania, w zależności od tego jakich drzew dotyczy wnioski o ich usunięcie:

- 1) drzew szczególnie cennych – pojedynczo lub łącznie, a mianowicie drzew które osiągają tzw. „wymiary pomnikowe” (określone w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 40 ust. 3 uop) oraz takich, które miałyby być usuwane na podstawie jednego zezwolenia, a ich obwody łącznie osiągają określoną, wskazaną w ustawie wartość;
- 2) pozostałych drzew oraz wszystkich krzewów.

Ad 1)

W odniesieniu do drzew wymienionych wyżej w pkt 1) proponuje się poddanie dotyczących ich zezwoleń takiemu samemu trybowi udziału społeczeństwa jak ma to miejsce w przypadku decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanych po przeprowadzeniu oceny oddziaływania na środowisko i pozwoleń zintegrowanych (proponowane przepisy **art. 83a ust. 8-10**).

Tryb ten jest uregulowany w dziale III ustawy ooś.

Przepisy tego działu – które zgodnie z projektem zostaną rozciągnięte na wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew lub krzewów - przewidują m.in.:

- a) podanie do publicznej wiadomości o tym, że postępowanie zostało wszczęte (sposoby podawania do publicznej wiadomości wskazane są w art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy ooś) - pozwoli to więc na zarządzenie obecnemu problemowi polegającemu na braku informacji o prowadzonych postępowaniach;
- b) prawo każdego do zapoznania się z dokumentacją i złożenia w trakcie postępowania uwag i wniosków,
- c) obowiązek organu rozważenia złożonych uwag i wzięcia ich pod uwagę przy wydawaniu decyzji,
- d) podanie przez organ wydający decyzję do publicznej wiadomości informacji o tym, że decyzję wydano, oraz że można zapoznać się z jej treścią; pozwoli to zarówno organizacjom ekologicznym, jak i pozostałym członkom społeczeństwa na powzięcie wiadomości o wydaniu i treści decyzji;
- e) wyrażone w art. 44 ustawy ooś prawo organizacji ekologicznych do zaskarżenia wydanej decyzji, przed wydaniem której wymagane jest umożliwienie udziału społeczeństwa (tu: zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów).

Proponowane rozwiązanie jest o tyle korzystne, że procedura udziału społeczeństwa jest instrumentem już znanym organom gminy (stosują go przy wydawaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach), więc przeprowadzenie tej procedury przy innym rodzaju decyzji (zezwoleń na usunięcie drzew) nie powinno nastroić problemu.

Proponowane przepisy **art. 83a ust. 9 i 10** uop mają za zadanie odpowiednie dostosowanie wymagań zawartych w art. 33 ustawy ooś do specyfiki postępowań w sprawie zezwolenia na usunięcie drzew.

Kwestia usuwania drzew (w rozumieniu takim, o jakim mowa w rozdziale 4 uop) nie jest wprost uregulowana w prawie unijnym ani międzynarodowym.

Niemniej jednak należy tu odwołać się do art. 6 ust. 1 pkt b) konwencji z Aarhus (ratyfikowanej przez Polskę i przez to stanowiącą część polskiego porządku prawnego).

Artykuł 6 konwencji dotyczy generalnie udziału społeczeństwa, a powołany wyżej art. 6 ust. 1 pkt b) stanowi, że:

1. Każda ze Stron:

(...)

(b) będzie, zgodnie z jej prawem krajowym, stosować postanowienia niniejszego artykułu [czyli przepisy dotyczące udziału społeczeństwa – przyp. aut.] również do decyzji co do planowanych przedsięwzięć nieobjętych zakresem załącznika I, które mogą mieć znaczące oddziaływanie na środowisko. W tym celu Strony określą, czy takie proponowane przedsięwzięcie podlega tym postanowieniom (...).

W zacytowanym przepisie chodzi o to, że państwa – Strony konwencji powinny rozważyć jakie jeszcze inne decyzje (poza tymi, do których odnosi się art. 6 ust. 1 pkt a) konwencji, a więc tymi, dla których udział społeczeństwa jest obowiązkowy) powinny być objęte procedurą udziału społeczeństwa. W Polsce nie przeprowadzono nigdy szerszej dyskusji ani rozważań nad tym, które decyzje należałoby zaliczyć do kategorii, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt b).

Zdaniem autorów niniejszego projektu zmian prawa, zezwolenia na usuwanie – przynajmniej cenniejszych - drzew powinny być uznane za takie właśnie decyzje wymagające udziału społeczeństwa.

Niezależnie od opisanych wyżej przepisów dotyczących udziału społeczeństwa, organ wydający zezwolenia na usuwanie omawianych tu drzew szczególnie cennych będzie zobowiązany do zawiadamiania, poprzez e-mail, organizacji ekologicznych, które o to zawnioskują, o tym, że wniosek o zezwolenie na usunięcie drzewa został złożony (proponowane przepisy **art. 83a ust. 11-13**).

Pozwoli to tak powiadomionej organizacji na złożenie wniosku o dopuszczenie do postępowania na podstawie art. 31 Kpa, a po uzyskaniu takiego dopuszczenia – na złożenie odwołania od decyzji.

Ad 2)

W odniesieniu do pozostałych drzew, wymienionych wyżej w pkt 2), a także w odniesieniu do krzewów nie proponuje się stosowania procedury udziału społeczeństwa – ze względu na to, że łączna liczba zezwoleń wydawanych rocznie przez niektóre gminy może być wysoka (z badania przeprowadzonego przez Fundację Ekorozwoju w grudniu 2022 r., obejmującego około 40 gmin, wynika, że w dużych miastach liczba zezwoleń wydanych w 2021 r. sięgała 400-500).

Obejmowanie każdego z tych zezwoleń procedurą udziału społeczeństwa mogłoby nałożyć na organy zbyt duże obciążenie obowiązkami.

W celu zapewnienia, że również w odniesieniu do owych pozostałych drzew (wymienionych wyżej w pkt b), a także w odniesieniu do krzewów zachowany będzie jakiś rodzaj kontroli społecznej, zastosowanie będzie miał jedynie opisany wyżej obowiązek zawiadamiania, poprzez e-mail, organizacji ekologicznych, które o to zawnioskują, o tym, że wniosek o zezwolenie na usunięcie drzewa został złożony (proponowane przepisy **art. 83a ust. 11-13**).

IX.2. Zmiana w art. 33 ustawy ooś dotycząca sposobu podawania informacji do publicznej wiadomości

Zmiana proponowana w **art. 33 ustawy ooś** dotyczy nie tylko postępowań w sprawie zezwoleń na usuwanie drzew – obejmie ona wszystkie postępowania wymagające udziału społeczeństwa (w tym dotyczące decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i pozwoleń zintegrowanych).

Zmiana ta polega na uzupełnieniu przepisu o wymóg podawania informacji do publicznej wiadomości w sposób właściwy, terminowy i skuteczny.

Obecnie prawo polskie nie zawiera wprost tego wymogu, mimo że wynika on z art. 6 ust. 2 konwencji z Aarhus.

Mimo, że wymaganie odpowiedniego (skutecznego, właściwego i terminowego) informowania społeczeństwa wydaje się dorożumiane, to umieszczenie odpowiedniego nakazu w przepisach dałoby możliwość egzekwowania od organów wypełnienia tych warunków.

Przez wymóg dokonania powiadomienia „w sposób właściwy” należy bowiem rozumieć przede wszystkim prawidłowe spełnienie wymagań co do treści powiadomienia, w tym odpowiednie określenie celu i charakteru podejmowanego przedsięwzięcia. Pouczające w tym zakresie może być doświadczenie litewskie, gdzie władze umieszczając powiadomienie odnośnie postępowania w sprawie utworzenia składowiska odpadów w miejscowości Kazokiszki pod Wilnem określiły je jako postępowanie w sprawie rozwiązania problemu gospodarki odpadami w mieście Wilno, co oczywiście nie wzbudziło zbytniego zainteresowania mieszkańców Kazokiszek, w przeciwieństwie do później otrzymanej informacji, iż w rzeczywistości chodzi o olbrzymie składowisko odpadów (pochodzących m.in. z Wilna) budowane w ich miejscowości. Takie postępowanie władz litewskich Komitet ds. Przestrzegania Konwencji z Aarhus uznał za niezgodne z wymogiem „właściwego” powiadomienia (sprawa ACCC/C/2006/16, pkt 66 oraz 90a).

Jeśli natomiast chodzi o wymóg „skuteczności” powiadomienia, to we wspomnianej wyżej sprawie ACCC/C/2006/16, Komitet ds. Przestrzegania Konwencji z Aarhus uznał za niezgodne z konwencją powiadomienie społeczeństwa, które zostało dokonane przez władze litewskie - zgodnie z wymaganiami ich prawa krajowego - w prasie lokalnej, przy czym jednak mając do wyboru oficjalną gazetę urzędową zawierającą najczęściej ogłoszenia w sprawie zamówień publicznych, ukazującą się raz na tydzień w nakładzie 500 egzemplarzy oraz popularny dziennik lokalny wydawany w nakładzie 1500 egzemplarzy – wybrały gazetę urzędową (której, zdaniem składających skargę do Komitetu, nikt normalnie nie czyta). Komitet ds. Przestrzegania Konwencji z Aarhus uznał taki wybór za niezgodny z wymogiem skutecznego powiadomienia (sprawa ACCC/C/2006/16 para 67 i 68 oraz 90a).

W Polsce ustawa ooś określa dokładnie elementy obwieszczenia kierowanego do społeczeństwa, co – przy odpowiedniej interpretacji - wypełnia wymóg „właściwego” powiadomienia. Ustawa ooś nie nakazuje jednak, aby powiadomienie było „skuteczne”, co powoduje, że organy niekiedy podchodzą do umieszczania kierowanych do społeczeństwa obwieszczeń w sposób mechaniczny i bez głębszej refleksji co do tego czy ogłoszenia te mają szanse być zauważone przez zainteresowane osoby. Dotyczy to zarówno umieszczania obwieszczeń na stronach internetowych w mało intuicyjnych miejscach, jak i wywieszania ogłoszeń papierowych w miejscach, gdzie prawdopodobieństwo natknięcia się na nie przez potencjalnych zainteresowanych jest bliskie zeru.

Nieuregulowana w ustawie ooś jest także kwestia „terminowego” powiadamiania społeczeństwa, a więc terminów w jakich obwieszczenia powinny być umieszczane. W związku z tym wciąż można spotkać się z sytuacją, w której termin składania uwag i wniosków liczony jest od dnia umieszczenia ogłoszenia lub od dnia następnego (przy czym nie zawsze wiadomo którego dnia ogłoszenie wywieszono, zwłaszcza, gdy umieszczane jest ono na tablicy ogłoszeń).

IX.3. Zmiany dotyczące spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych

W obecnym stanie prawnym przepis zawarty w art. 83 ust. 4 uop wymaga, aby spółdzielnia mieszkaniowa i zarząd wspólnoty mieszkaniowej informowały swoich członków o zamiarze złożenia wniosku o zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu oraz umożliwiały im składanie uwag dotyczących tego zamiaru.

Brakuje jednak jakichkolwiek dalszych regulacji wskazujących:

- czy i w jaki sposób złożone uwagi miałyby być wzięte pod uwagę przez same spółdzielnie lub wspólnoty,
- czy organ wydający zezwolenie ma możliwość zapoznania się ze złożonymi przez mieszkańców uwagami, a jeśli tak, to czy powinien je wziąć pod uwagę (brak przepisów w tym zakresie wskazuje, że organ w ogóle tych złożonych uwag nie otrzymuje, ponieważ spółdzielnie i wspólnoty nie mają obowiązku informować organu o złożonych uwagach).

Tym samym, wymaganie wyrażone w art. 83 ust. 4 uop nie rodzi żadnych dalszych zobowiązań ani skutków.

Tymczasem wielu mieszkańców budynków należących do spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych jest zainteresowanych gospodarką drzewami na ich terenie i pragnie mieć na nią realny wpływ.

Dla naprawienia wskazanych wyżej uchybień proponuje się przepisy zawarte w **art. 83 ust. 7 - 9** oraz w **art. 83b ust. 1a - 1c**.

Zmiany proponowane w **art. 83b ust. 1 pkt 3** oraz w **art. 83b ust. 2** mają charakter redakcyjny i są konsekwencją zmian w art. 83 ust. 7 - 9 oraz w art. 83b ust. 1a - 1c.

X. Ochrona korzeni drzew i krzewów

Obecna definicja drzewa nie uwzględnia korzeni, choć oczywiste jest, że drzewo musi je posiadać, jako że są one kluczowe dla zachowania żywotności drzewa. Brak uwzględnienia korzeni w definicji powoduje m.in. wątpliwości co do tego czy zniszczeni korzeni powinno być traktowane jako zniszczenie lub uszkodzenie drzewa obciążone sankcją w postaci administracyjnej kary pieniężnej.

Nowe brzmienie definicji drzewa, zaproponowane w **art. 5 pkt 26a** uop naprawia ten błąd i jest zgodne z wiedzą przyrodniczą (w definicji tej proponuje się też pewne zmiany dotyczące nadziemnej części drzewa - na ten temat zob. niżej, w części XI, uzasadnienie dotyczące korony drzewa).

Konsekwentnie proponuje się też nową definicję krzewu (**art. 5 pkt 26b** uop), tak aby ona również obejmowała korzenie.

Ponadto, w obecnym stanie prawnym 87a ust. 1 zawiera ogólne wytyczne dotyczące prowadzenia prac mogących ingerować w stan drzew („Prace ziemne oraz inne prace wykonywane ręcznie, z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu, przeprowadza się w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom.”).

Przepis ten, ze względu na swoje mało precyzyjne brzmienie, a także przez brak sankcji za jego

naruszenie, nie stanowi podstawy do rzeczywistej ochrony drzewa, zwłaszcza jego korzeni (choć również korony). W trakcie różnego rodzaju prac budowlanych i innych ingerencji w środowisko często dochodzi do uszkodzenia korzeni drzewa.

Dla zapewnienia ochrony korzeni w projekcie:

- 1) Zdefiniowano pojęcie strefy ochrony korzeni drzewa (wprowadzenie definicji do słowniczka ustawy – proponowany **art. 5 pkt 26f**); definicja ta oparta jest na pojęciu „progu krytycznego uszkodzenia drzewa” przedstawionym w publikacji „Standard ochrony drzew i innych form zieleni w procesie inwestycyjnym”, Fundacja EkoRozwoju i Stowarzyszenie Architektury Krajobrazu, Wrocław 2021.
- 2) W związku z tym, że uszkodzenie korzeni znajdujących się w strefie ochrony korzeni drzewa grozi jego zamarciem lub utratą jego stabilności w gruncie, co z kolei może skutkować wywrotem i zagrożeniem bezpieczeństwa, w proponowanym **art. 87a ust. 1a** wprowadza się zakaz prowadzenia prac powodujących uszkodzenie korzeni w tej strefie. W przepisie tym wymieniono przykładowe - najczęściej występujące w praktyce - rodzaje czynności, które mogą powodować zniszczenie korzeni drzewa, a które w praktyce często mają miejsce.
- 3) Ze względu na zagrożenia, jakie powoduje ingerencja w strefę ochrony korzeni drzewa, należy ją uznać za zniszczenie drzewa – co wskazano w **ostatnim zdaniu art. 87a ust. 1a**. W konsekwencji ingerencja ta będzie zagrożona administracyjną karą pieniężną, o której mowa w art. 88 ust. 1 pkt 3 ustawy (kara za zniszczenie drzewa - na temat kar zob. niżej, część XII).
- 4) W proponowanym **art. 87a ust. 1b** umieszczono - na zasadzie wyjątków od przepisu z ustępu 1a - zamkniętą listę rodzajów prac prowadzonych w strefie ochrony korzeni, które nie będą uznawane za powodujące uszkodzenie korzeni.
- 5) Zgodnie z proponowanym **art. 87a ust. 1c**, prace, o których mowa w ust. 1b będą mogły być wykonywane tylko na podstawie dokumentacji, w tym fotograficznej, tak aby można wykazać, że prace te mieściły się w katalogu, o którym mowa w ust. 1b, i że do uszkodzenia korzeni nie doszło.

W odniesieniu do tej dokumentacji sprecyzowano, że:

- dokumentacja fotograficzna musi zawierać informacje o lokalizacji drzewa, umożliwiające jego każdorazowe odnalezienie w terenie – tak, aby można na jej podstawie stwierdzić jakie dokładnie drzewo jest widoczne na zdjęciu,
- dokumentacja ta ma być przechowywana przez 10 lat,
- dokumentację sporządzać i przechowywać ma posiadacz nieruchomości, na której rośnie drzewo albo właściciel urządzeń przesyłowych (tych z art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego). Są to te same podmioty odpowiedzialne za utrzymanie drzewa i prowadzenie przy nim prac (np. w przypadku, gdyby drzewo miało być usunięte, to właśnie te podmioty - zgodnie z art. 83 nowelizowanej ustawy - byłyby zobowiązane do uzyskania zezwolenia na takie usunięcie).

- 6) W **ostatnim zdaniu** proponowanego **art. 87a ust. 1c** umieszczono przepis wskazujący, że w przypadku, gdy podmiot, który prowadził prace (lub zlecił albo pozwolił na ich prowadzenie) nie będzie posiadał wymaganej ustawą prawidłowej dokumentacji dokumentującej prawidłowość prac przeprowadzonych w strefie ochrony korzeni, prace te będą traktowane jako niepodlegające pod wyjątki wymienione w ustępie 1b. Tym samym będą one mogły być uznane za zniszczenie drzewa (zgodnie z ust. 1a) i będzie za nie nałożona administracyjna kara pieniężna (na podstawie art. 88 ustawy).

XI. Ochrona korony drzewa

Obecne przepisy nie zapewniają wystarczającej ochrony korony.

Co prawda obecna wersja ustawy o ochronie przyrody stanowi, że usunięcie gałęzi w wymiarze przekraczającym 30% korony stanowi uszkodzenie drzewa, a w wymiarze przekraczającym 50% - zniszczenie drzewa, za które to czyny przewidziane są administracyjne kary pieniężne - jednak stosowanie tych przepisów nastrocza w praktyce wiele trudności. Związane są one głównie z faktem, że ustalenie czy dokonane cięcia korony stanowią już wskazane przez ustawę 30 lub 50% jest często trudne dowodowo, ponieważ nie jest jasne jakimi metodami należy mierzyć poziom redukcji korony (jak zmierzyć, że mamy do czynienia z określonym procentem usunięcia gałęzi).

W celu usunięcia obecnych problemów w zakresie ochrony korony drzewa, w projekcie proponuje się zmiany w (opisanej już wyżej) definicji drzewa zawartej w **art. 5 pkt 26a** uop. Mianowicie, w odniesieniu do nadziemnej części drzewa wskazano, że składa się ona z pnia albo kilku pni oraz z korony - bez precyzowania, że korona składa się z gałęzi.

Proponowane sformułowanie definicji wynika z tego, że:

- fakt, że korona składa się z gałęzi jest powszechnie znany i nie wymaga regulacji ustawowej,
- co ważniejsze, wymienienie w definicji drzewa gałęzi, bez wymienienia w niej innych elementów korony jak liście, pędy, kwiaty itd. powoduje obecnie w praktyce, że organy administracji nie uznają za uszkodzenie drzewa ubytków w pędach i liściach (nawet prawie całkowite pozbawienie drzewa liści, a tym samym możliwości prowadzenia fotosyntezy, nie jest uważane za jego uszkodzenie, ponieważ zgodnie z definicją drzewa korona nie obejmuje liści); jednocześnie wymienianie w definicji wszystkich możliwych składników korony drzewa jest niecelowe, ze względu na to, że np. wymienienie w definicji liści może spowodować interpretację, że drzewo pozbawione liści zimą przestaje być drzewem.

Ponadto, proponowany **art. 87a ust. 2** wprowadza czytelne zasady dotyczące cięć w koronie drzewa (podcinania gałęzi) – poprzez określenie, że:

- łączna powierzchnia dokonanych cięć nie może przekroczyć trzydziestu procent powierzchni przekroju pnia, która to powierzchnia przekroju będzie wyliczana na podstawie obwodu tego pnia (taki sposób obliczania dopuszczalnej powierzchni cięć gałęzi jest zgodny z najnowszą wiedzą w tym zakresie);

- dopuszczalne jest podcinanie tylko gałęzi, których obwód nie przekracza określonej wartości, przy czym dla gatunków drzew dobrze grodziujących (wykazujących silniejszą i efektywniejszą reakcję obronną po odcięciu gałęzi drzewa) obwód ten określono na 31 cm, a dla pozostałych gatunków – na 16 cm (lista drzew dobrze grodziujących umieszczona została w proponowanym **załączniku nr 2 do uop**); przyjęte w ustawie wielkości 16 i 31 cm zostały oparte na podawanych w literaturze przedmiotu wielkościach 5 i 10 cm średnicy gałęzi; dla ułatwienia stosowania określonego w ustawie wymagania, średnice te przeliczono na obwody gałęzi (zaokrąglając wielkości do pełnych centymetrów odpowiednio w dół albo w górę, zgodnie z zasadami ogólnymi); powodem takiego zabiegu był fakt, że obwód gałęzi jest w praktyce łatwiejszy do zmierzenia niż jej średnica, zwłaszcza przed dokonaniem cięcia; ponadto przekrój gałęzi nie zawsze stanowi idealne koło, co dodatkowo utrudniałoby pomiar średnicy.

W proponowanym **art. 87a ust. 3 i 4** określono w jaki sposób ma być mierzony obwód pnia drzewa (na potrzeby wyliczenia opisanej wyżej maksymalnej powierzchni cięć gałęzi) w sytuacji, gdy drzewo ma więcej pni, oraz gdy na wysokości 130 cm nie ma możliwości dokonania pomiaru. Zgodnie z proponowanymi przepisami:

- co do zasady pień będzie mierzony na wysokości 130 cm,
- jeśli na tej wysokości nie da się zmierzyć pnia ze względu na budowę drzewa (bo np. było przycinane i na koronę wykształciło niżej niż na wysokości 130 cm) - pień będzie mierzony tuż poniżej korony,
- jeśli na wysokości pomiaru - niezależnie od tego czy będzie on dokonywany standardowo na wysokości 130 cm, czy też pod koroną - drzewo ma kilka pni, mierzony ma być każdy z nich.

Zgodnie z proponowanym **art. 87a ust. 4**, w przypadku, gdy drzewo posiada kilka pni, dopuszczalna powierzchnia cięć ma być stosowana dla każdego z pnia (każdej „odnogi” drzewa) odrębnie.

Proponowany **art. 87a ust. 5** ma na celu zapobieżenie sytuacjom, w których dokonywano by – w niewielkich odstępach czasu - kilku zabiegów polegających na podcinaniu korony, za każdym razem nie przekraczając dopuszczalnych wartości cięć.

W związku z tym, w ustępie 5 przewiduje się sumowanie cięć dokonanych w okresie ostatnich 12 miesięcy, tak aby zapewnić, że drzewa nie będą przycinane częściej niż raz w ciągu okresu wegetacyjnego. W czasie prac nad projektem rozważano tu sumowanie cięć w okresach dłuższych (3 lub 5 lat), jednak uznano, że wprowadzenie sumowania cięć w dłuższym okresie mogłoby - przy limitach określonych w ust. 2 - w praktyce uniemożliwić, często potrzebne, cięcia formujące korony drzew młodych.

W **art. 87a ust. 6 pkt 1** proponuje się pozostawienie trzech, obowiązujących obecnie – choć w projekcie nieco doprecyzowanych - wyjątków pozwalających na dokonywanie cięć w zakresie przekraczającym opisane wyżej wartości. Dodano też wyjątek czwarty.

Wyjątkami tymi są:

- usunięcie gałęzi obumarłych lub nadłamanych;

- utrzymywanie architektonicznej, kulturowej lub ozdobnej formy korony drzewa (w stosunku do obecnie obowiązującego przepisu sprecyzowano o jakie rodzaje formowania korony chodzi);
- wykonanie specjalistycznego zabiegu w celu utrzymania lub przywrócenia stabilności drzewa (zamiast obecnie użytego w przepisie sformułowania „statyka drzewa” proponuje się bardziej poprawne: „stabilność drzewa”; ponadto sprecyzowano, że chodzi nie tylko o przywrócenie, ale o utrzymanie lub przywrócenie stabilności);
- wykonanie specjalistycznego zabiegu w celu utrzymania lub przywrócenia stabilności elementów korony drzewa - chodzi tu o usuwanie gałęzi uszkodzonych, np. z rozkładem, ale jeszcze nie obumarłych i niestwarzających zagrożenia upadkiem (nie wchodzących w zakres pierwszego wyjątku).

Proponowany **art. 87a ust. 6 pkt 2** stanowi powtórzenie przepisu umieszczonego obecnie w art. 87a ust. 6. Przeniesienie go do ust. 6 pkt 2 ma charakter redakcyjny i służy zwiększeniu klarowności przepisów - tak, aby wyjątki od stosowania przepisów ustępu 2 były umieszczone obok siebie, w jednym ustępie.

Proponowany **art. 87a ust. 6a** definiuje jakiego rodzaju prace w koronie stanowią uszkodzenie lub zniszczenie drzewa. Wartości powoływane w tym ustępie (tj. te określone w ustępie 2), to:

- łączna powierzchnia cięć,
- dopuszczalny obwód odcinanej gałęzi mierzony w miejscu cięcia (odpowiednio 16 cm lub 31 cm).

Przekroczenie którejkolwiek z tych trzech wartości:

- w zakresie do 50% (tj. o 50% lub mniej) stanowić będzie uszkodzenie drzewa,
- w zakresie większym niż 50% stanowić będzie zniszczenie drzewa.

Proponowany **art. 87a ust. 6b** ma nakazywać, aby zabiegi polegające na: (a) formowaniu korony, (b) utrzymaniu lub przywróceniu stabilności drzewa, (c) utrzymaniu lub przywróceniu stabilności poszczególnych elementów korony (gałęzi, konarów) wykonywane były na podstawie dokumentacji, w tym fotograficznej – tj. aby przed dokonaniem cięć korona drzewa była sfotografowana, a sam zabieg – uzasadniony.

Obecnie opracowanie takiej dokumentacji wymagane jest tylko w przypadku przywracania stabilności drzewa – zasadne jest rozciągnięcie tego obowiązku także na inne wyjątki od przepisów nakładających ograniczenia cięć, w tym na zabieg formowania korony. Obecnie dość często bezmyślne i nieuzasadnione usuwanie gałęzi jest często tłumaczone po fakcie właśnie „formowaniem korony”.

Ponadto w proponowanym **ustępie 6b** sprecyzowano, że:

- dokumentacja fotograficzna musi zawierać informacje o lokalizacji drzewa, umożliwiające jego każdorazowe odnalezienie w terenie – tak, aby można na jej podstawie stwierdzić jakie dokładnie drzewo jest widoczne na zdjęciu,
- dokumentacja ta ma być przechowywana przez 10 lat,
- dokumentację sporządzać i przechowywać ma posiadacz nieruchomości, na której rośnie drzewo albo właściciel urzędzeń przesyłowych (tych z art. 49 § 1 Kodeksu cywilnego). Są to te same podmioty odpowiedzialne za utrzymanie drzewa i prowadzenie przy nim prac (np. w

przypadku, gdyby drzewo miało być usunięte, to właśnie te podmioty - zgodnie z art. 83 nowelizowanej ustawy - byłyby zobowiązane do uzyskania zezwolenia na takie usunięcie).

W ostatnim zdaniu proponowanego **art. 87a ust. 6b** umieszczono przepis wskazujący, że w przypadku, gdy podmiot, który dokonał cięć nie będzie posiadał wymaganej ustawą prawidłowej dokumentacji dokumentującej zasadność i zakres wykonanych cięć, cięcia te będą traktowane jako niepodlegające pod wyjątki od ograniczenia cięć wymienione w ustępie 6. Tym samym, w przypadku, gdy cięcia te przekroczą limity określone w art. 87a ust. 2, będą uznane za - odpowiednio - uszkodzenie albo zniszczenie drzewa (zgodnie z ust. 6a) i będzie za nie nałożona administracyjna kara pieniężna (na podstawie art. 88 ustawy).

Proponowane w projekcie zasady cięć korony drzewa oparte są na opracowaniach naukowych przedstawiających wyniki badań dotyczących drzew:

- Dead wood management in arboricultural practice - European Arboricultural Standards Fact Sheets, 2022 (https://instytut-drzewa.pl/wp-content/uploads/2022/12/Deadwood_FactSheet.pdf)
- Standard cięcia i pielęgnacji drzew, red. Redakcja: Jacek Borowski, Kamil Witkoś-Gnach, Fundacja EkoRozwoju, Wrocław, 2021 (<https://instytut-drzewa.pl/wp-content/uploads/2022/12/Tree-Pruning.pdf>)
- Witkoś-Gnach K., Tyszko-Chmielowiec P., (red.) 2016: Drzewa w cyklu życia. Europejscy praktycy na rzecz arborystyki. Fundacja EkoRozwoju, Wrocław, Fundacja EkoRozwoju, Wrocław, 2016 (http://drzewa.org.pl/wp-content/uploads/2018/05/Drzewa_w_cyklu_zycia.pdf)

XII. Administracyjne kary pieniężne za zniszczenie lub uszkodzenie drzewa; wstrzymanie praca niezgodnych z uop

XII.1. Administracyjne kary pieniężne za zniszczenie drzewa

W obecnym stanie prawnym wątpliwości budzi pojęcie „zniszczenia drzewa”, za które nakładane są kary pieniężne. Ze względu na to, że w obecnej wersji ustawy o ochronie przyrody (art. 87a ust. 5) wskazano, że „usunięcie gałęzi w wymiarze przekraczającym 50% korony stanowi zniszczenie drzewa”, niektóre organy stosujące przepis dotyczący kar uznawały, że zniszczeniem jest tylko wskazane wyżej usunięcie gałęzi, a nie inne działanie podjęte wobec drzewa (choć w literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że np. uszkodzenie korzeni też może prowadzić do zniszczenia drzewa).

W proponowanych w niniejszym projekcie przepisach pozostawia się (po pewnej modyfikacji) przepis precyzujący jaką ingerencję w koronę drzewa należy uznać za jego zniszczenie (**art. 87a ust. 5**), a także dodaje się przepis precyzujący jaka ingerencja w korzenie stanowi zniszczenie drzewa (**art. 87 ust. 1b**). W celu uniknięcia dotychczasowych problemów interpretacyjnych (tj. uznawania przez organy, że zniszczeniem drzewa są tylko określone ingerencje w koronę lub w korzenie), w **art. 88 ust. 1 pkt 3** doprecyzowano, że uszkodzenie drzewa może nastąpić nie tylko poprzez ingerencje w jego koronę lub korzenie, ale także przez uszkodzenie pnia (np. okorowanie) lub inne działania (np. podlanie żrącą substancją itp.).

Jednocześnie, ze względów redakcyjnych, kwestię zniszczenia krzewu wydzielono do odrębnego punktu (proponowany **art. 88 ust. 1 pkt 3a**).

Art. 88 ust. 4 przewidują obecnie, że termin płatności kary (lub, zgodnie z ust. 5, jej części) za zniszczenie drzewa lub krzewu jest odraczany na pięć lat, aby sprawdzić czy po tym okresie drzewo lub krzew zachowały żywotność - jeśli okaże się, że po pięciu latach drzewo lub krzew są żywotne, to kara jest umarzana (art. 88 ust. 6), a jeśli obumrze przed upływem pięciu lat - kara ma być uiszczona (ust. 7).

W projekcie zmieniono okres lat pięciu na dziesięć. Wynika to z faktu, że - zwłaszcza w przypadku zniszczenia spowodowanego przez ingerencję w korzenie drzewa - okres pięciu lat jest zbyt krótki, aby stwierdzić czy drzewo zachowało żywotność (zmiany w **art. 88 ust. 4, 6 i 7**). Okres dziesięcioletni jest tu bardziej właściwy.

XII.2. Wymiar kary dla osób fizycznych usuwających drzewa lub krzewy na cele niezwiązane z prowadzeniem działalności gospodarczej

Ze względu na to, że w projekcie proponuje się podniesienie wymiaru opłat za usuwanie drzew i krzewów, a co za tym idzie podniesieniu ulegną również kary, może okazać się, że kary nakładane na osoby fizyczne bez związku z działalnością gospodarczą byłyby dla nich nieproporcjonalnie dotkliwe.

Aby tego uniknąć, i tym samym uczynić zadość wymaganiom wynikającym z wyroku TK z dnia 1 lipca 2014 r. (SK 6/12) wprowadzono następujące rozwiązania:

- 1) W **art. 89 ust. 1a i 2a** wprowadzono zasadę, że kary nakładane na osoby fizyczne dokonujące czynów objętych karą bez związku z działalnością gospodarczą stanowić będą połowę kar nakładanych na inne podmioty.

Jednocześnie w **art. 89 ust. 1** pozostawiono regulację dotyczącą kar za czyny, o których mowa w art. 88 ust. 1 pkt 5 i 6, czyli za usunięcie drzewa bez zgłoszenia, mimo sprzeciwu organu od zgłoszenia albo przed upływem terminu na wniesienie tego sprzeciwu – mimo że czyny te, na pierwszy rzut oka, odnoszą się właśnie do osób fizycznych usuwających drzewo bez związku z działalnością gospodarczą.

Uczyniono tak dlatego, że zgłoszenie może zostać złożone także przez podmiot do tego nieuprawniony, np. przez osobę fizyczną, ale w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą (osoba taka powinna otrzymać wówczas sprzeciw organu). W odniesieniu do takich podmiotów nie jest uzasadnione stosowanie kary obniżonej o połowę.

- 2) W **art. 89 ust. 11** przewidziano, że organ może umorzyć takim osobom fizycznym nie 50% (jak było to dotychczas), ale 75% kary (o ile osoby te spełniają określone w ust. 1 warunki).

Zmiany w **art. 89 ust. 1 i 2** polegające na odesłaniu do, odpowiednio, ust. 1a i 2a mają charakter redakcyjny.

XII.3. Wstrzymanie działań szkodzących korzeniom lub koronie drzewa

Proponowany **art. 89a** ma za zadanie dać organom gminy (a na terenach gminnych odpowiednio staroście albo marszałkowi) kompetencję do wydawania decyzji nakazującej wstrzymanie prac prowadzonych w strefie ochrony korzeni drzewa (a więc prac, które - zgodnie z art. 87a ust. 1a prowadzą do zniszczenia drzewa) oraz prac prowadzonych w koronie drzewa polegających na niezgodnym z ustawą (nadmiernym) przycinaniu gałęzi drzewa.

Obecnie organy te nie dysponują narzędziami wstrzymania prac szkodliwych dla drzew; mogą jedynie, już po dokonaniu zniszczenia, nałożyć administracyjną karę pieniężną.

Wydanie decyzji wstrzymującej prace i nakazującej podjęcie działań jest często konieczne dla realnego uratowania drzewa przed zniszczeniem lub uszkodzeniem. Ze względu na to, że w opisanych wyżej sytuacjach potrzebne jest natychmiastowe wstrzymanie działań, decyzje takie byłyby z mocy prawa natychmiast wykonalne (proponowany **art. 89a ust. 2**) - w przeciwnym razie adresat takiej decyzji nie musiałby jej wykonywać do czasu aż stanie się ona ostateczna, a więc przez dwa tygodnie, a jeśli złożyłby od niej odwołanie - do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez organ odwoławczy, a więc w praktyce przez kilka tygodni.

W proponowanym **art. 89a ust. 3** wskazano, że przewidziane w art. 89a wstrzymanie prac nie wyłącza możliwości nałożenia administracyjnej kary pieniężnej za zniszczenie lub uszkodzenie drzewa czy krzewu.

Sugestia dodania opisanych wyżej przepisów została przedstawiona przez przedstawicieli organów gmin, biorących udział w konsultacjach pierwotnej wersji projektu zmian ustawy.

W związku z dodaniem artykułu 89a, w **art. 90 ust. 1** konieczne było wprowadzenie zmiany redakcyjnej dotyczącej kompetencji starosty albo marszałka do czynności, o których mowa w art. 83-89a - dotychczas przepis ten mówił o czynnościach z art. 83-89.

XIII. Wyrażna zgoda zamiast milczącego uzgodnienia RDOŚ

Obecnie zgodnie z ustępem 2a artykułu 83a uop, zezwolenie na usunięcie drzewa w pasie drogowym drogi publicznej, z wyłączeniem obcych gatunków topoli, wydaje się po uzgodnieniu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

Zgodnie z ustępem 3 tego samego artykułu, zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu na obszarach objętych ochroną krajobrazową w granicach parku narodowego albo rezerwatu przyrody wydaje się po uzgodnieniu odpowiednio z dyrektorem parku narodowego albo regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

Jednocześnie, ust. 6 artykułu 83a uop stanowi, że niewyrażenie stanowiska – odpowiednio przez RDOŚ lub dyrektora parku narodowego - w ciągu 30 dni, a w przypadku przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w ciągu 60 dni, uznaje się za (milczące) uzgodnienie zezwolenia.

W powołanych wyżej przepisach zauważyć można dwa problemy.

Po pierwsze, obowiązkiem uzgodnienia nie są objęte obce gatunki topoli, a wyjątkowo problematyczne w identyfikacji drzewa jest to czy dana topola jest gatunkiem obcym czy nie. Związane jest to m.in. z dużą zmiennością morfologiczną zarówno w obrębie rodzaju, gatunku, jak i poszczególnych osobników. Topole zdolne są także do łatwego krzyżowania się, a co za tym idzie,

znane są liczne gatunki pochodzenia mieszańcowego oraz ich odmiany. Większość taksonów w obrębie tego rodzaju jest na ogół mało znana, a ich identyfikacja często jest kłopotliwa nawet dla osób z dużym doświadczeniem i wiedzą. W związku z tym problematyczne staje się określenie właściwego gatunku i zakwalifikowanie do gatunków rodzimych lub obcego pochodzenia, co często skutkuje utratą rodzimych gatunków topoli.

Generalnie topole cenione m.in. za szybki wzrost, tolerancję na zanieczyszczenia powietrza i gleby oraz suszę. Należą do gatunków pionierskich – mogą znieść nawet najgorsze warunki, czyli takie jakie panują m.in. właśnie przy drogach. W związku z tym nie ma podstaw do wyłączenia jakichkolwiek topoli z obowiązku uzgodnienia.

Zmiana proponowana w art. **83a ust. 2a** ma na celu poddanie topoli gatunków obcych takiemu samemu reżimowi prawnemu jak pozostałe drzewa rosnące przy drogach.

Po drugie, w praktyce zdarza się dość często, że zezwolenia, zwłaszcza dotyczące drzew w pasie drogowym, wydawane są bez aktywnego udziału RDOŚ (przy milczącym uzgodnieniu).

W niektórych przypadkach może to być spowodowane brakiem zainteresowania organu uzgadniającego włączeniem się do postępowania, a w innych – faktem, że nawet przedłużony termin (60 dni) może okazać się zbyt krótki w sytuacji, gdy uzgodnienie miałoby dotyczyć wycięcia alei kilkuset drzew.

Zmiana proponowana w art. **83a ust. 6** ma na celu spowodowanie, aby uzyskanie uzgodnienia organów, o których mowa w art. 83a uop było obligatoryjne. Jednocześnie ust. 6 w nowym brzmieniu przewiduje instrukcyjne terminy na wydanie uzgodnień przez wskazane organy.

Dla zapobieżenia obecnym sytuacjom, kiedy termin na wydanie uzgodnienia okazywał się zbyt krótki, zmieniony przepis przewiduje, że w przypadku przeprowadzania postępowania wyjaśniającego termin te będzie mógł być wydłużony do 90 dni od dnia otrzymania projektu zezwolenia.

XIV. Zmiana w art. 150 Kc

Do art. 150 Kodeksu cywilnego dodano słowa: „Z zastrzeżeniem odrębnych przepisów dotyczących ochrony przyrody...” (i dalej dotychczasowa treść tego artykułu).

Zmiana ta ma na celu zapewnienie, że ewentualne podcinanie korzeni lub gałęzi drzewa przechodzących na sąsiednią nieruchomość nie naruszy przepisów ustawy o ochronie przyrody, to jest, że:

- nie spowoduje niedozwolonego naruszenia strefy ochrony korzeni drzewa (której definicja zawarta jest w proponowanym art. 5 pkt 26f) uop),
- nie spowoduje uszkodzenia ani zniszczenia drzewa poprzez nadmierną redukcję jego korony (uszkodzenie i zniszczenie drzewa spowodowane pracami w jego koronie określone jest w proponowanym art. 87a ust. 6a uop).

Nieuregulowany w obecnej chwili stosunek przepisów o ochronie drzew (zawartych w uop) i artykułu 150 Kc powoduje szereg konfliktów sąsiedzkich i niejasnych sytuacji.

Konieczne jest więc doprecyzowanie, że wykonywania prawa własności przez sąsiada nieruchomości, na której rośnie drzewo nie może powodować naruszenia przepisów odrębnych. Przyjęcie założenia przeciwnego, tj. że art. 150 Kc może uzasadniać uszkodzenie lub zniszczenie drzewa powodowałoby,

że właściciel nieruchomości sąsiedniej miałby więcej praw niż właściciel nieruchomości, na której drzewo rośnie – temu drugiemu ustawa o ochronie przyrody zabrania bowiem uszkodzenia i niszczenia drzewa.

Ponadto warto zauważyć, że artykuł 150 Kc nie był zmieniany od dnia wejścia w życie Kodeksu, czyli od 1 stycznia 1965 r. W tamtym czasie kwestie ochrony drzew nie były ani zauważane, ani tak istotne jak ma to miejsce obecnie, w okresie narastającego kryzysu klimatycznego i utraty różnorodności biologicznej.

Proponowana zmiana jest uzasadniona wskazanymi w poprzednim zdaniu zmieniającymi się warunkami środowiskowymi, a także wzrastającą świadomością społeczną dotyczącą potrzeby ochrony drzew. Interes społeczny i dobro wspólne jakie wynika z istnienia drzew w środowisku uzasadnia w tym wypadku ograniczenie prawa własności nieruchomości sąsiadującej z drzewem.

XV. Przepis przejściowy - art. 5 proponowanej ustawy nowelizującej

Przepisy szczególne, np. rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 24 czerwca 2022 r. w sprawie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących dróg publicznych (Dz. U. poz. 1518), czy też rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 151, poz. 987 z późn. zm.), wymagają, aby zarządcy obiektów (np. dróg) utrzymywali wolną, w tym również od gałęzi drzew, przestrzeń wokół tych obiektów - tzw. skrajnię.

Docelowo do koron drzew znajdujących się w skrajni zastosowanie mają mieć przepisy dotyczące ochrony korony zawarte w proponowanych przepisach (ograniczenia w liczbie cięć itd.). Przepisy te mają spowodować, że zarządcy ci, aby zachować zgodność z nałożonymi przez ustawę ograniczeniami, będą systematycznie usuwać wchodzące w skrajnię gałęzie w czasie, gdy są jeszcze odpowiednio małe (przez co ich usunięcie nie osłabia w znacznym stopniu drzewa).

W praktyce jednak obecnie wiele skrajni jest zaniedbanych, znajdują się w nich stosunkowo duże gałęzie, ponieważ zarządcy nie usuwają gałęzi na bieżąco, a dopiero wtedy, gdy są już na tyle duże, że stanowią przeszkodę w ruchu.

Proponowany przepis przejściowy - **art. 5 ustawy nowelizującej** - ma na celu zapewnienie, aby zarządcy obiektów posiadających skrajnię mieli czas na dostosowanie się do nowych wymagań, tj. aby mieli szansę na doprowadzenie skrajni do takiego stanu, że po upływie okresu przejściowego będą w stanie usuwać wchodzące w nią gałęzie zgodnie z nowymi przepisami.